

Број
60

Суштина поетике

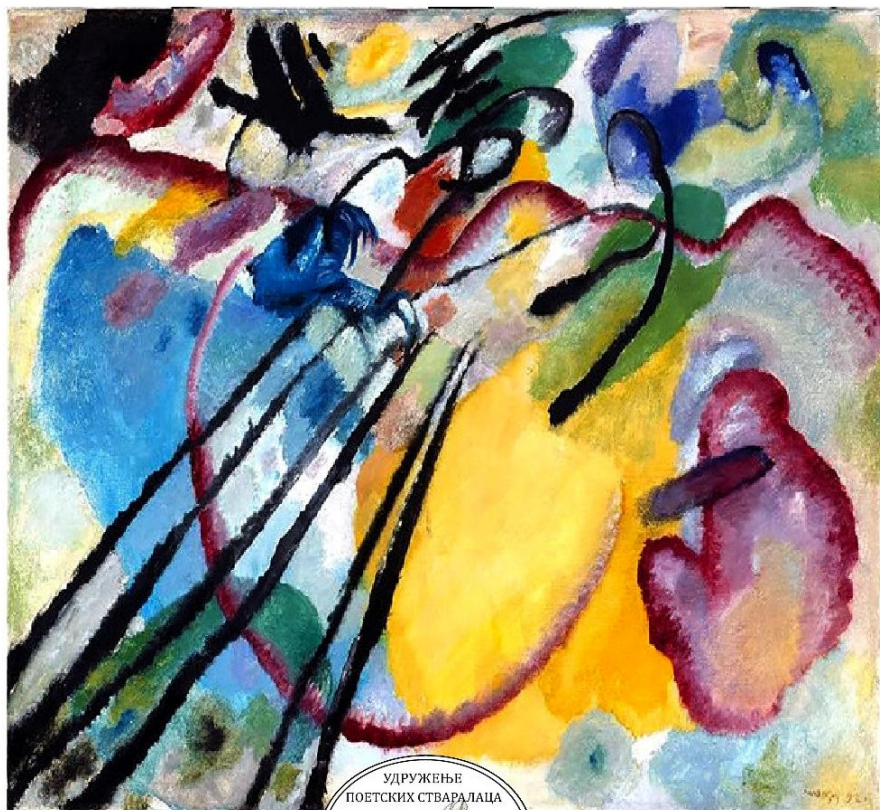
ЧАСОПИС ЗА КЊИЖЕВНОСТ

Година VI

Јануар/фебруар 2019.

Глушци

ISSN 2620-0988

Излази двомесечно

Суштина поетике – број 60

Часопис за књижевност

Главни и одговорни уредник

Анђелко Заблаћански

Уредништво

Сања Живковић

Јелена Глишић

Сарадници чланови колегијума

Проф. др Љубица Несторов

Проф. др Слађана Миленковић

Марко Јуришић

Милена Ђировић

Лектура и коректура

Бранка Тарбук

За издавача

Анђелко Заблаћански

Издавач

Удружење поетских стваралаца

Глушци

Контакт

+381649803118

sustinapoetike@hotmail.com

Први број је објављен 23. новембра 2013. године

Часопис је покренуо

Анђелко Заблаћански

Излази двомесечно

Штампа

Pharmalab Београд

Интернет адреса

www.knjizevnicasopis.com

Тираж

60

Суштина поетике

Број 60

Часопис за књижевност

УПС

Глушци

Јануар/фебруар 2019.

Слика на насловној страни
Василиј Кандински – *Импровизација 26*

Реч уредника

Мало руках, малена и снага и онда је тешко овако велики посао, као што је припремање часописа, постићи, одрадити на време и одржати квалитет. Посебно се учинило тешким после једног успешног ретроспективног и слављеничког броја. Мала екипа сарадника и моја уредничка маленкост склопили смо шездесети број *Суштине поетике* првенствено као песнички надахнут часопис, са седамдесетак песама у јануарско/фебруарском броју.

Посебно задовољство нам причињава што имамо ексклузивни интервју с угледним белоруским књижевним уредником Алексејем Ивановичем Чаротом, замеником директора Издавачке куће *Звезда* и главним уредником књижевног часописа *Њоман*, који је боравио у Србији током Сајма књига.

У овом броју смо се мало више посветили преводилаштву, па је тако поред белоруске представљена и поезија с четири континента, као и савремена украјинска и поезија руских класика. И овог пута нисмо изоставили наше сталне рубрике, али ни кратке приче, есеје и критике.

Мислим да и овај број показује да *Суштина поетике* и даље расте, не уљуљкујући се у своје петогодишње успешно битисање. А настојаћемо да из броја у број све више растемо, да будемо већи а ближи ауторима и читаоцима.

Анђелко Заблаћански
главни уредник

У ретровизору

Пише: Брана Тарбук

ПОДРШКА, УЧЕЊЕ, ПОДСТРЕК – КОЈА ИМ ЈЕ МЕРА...

Добар сам возач, пажљив, смирен, али када се на месту сувозача нађе мој отац - обавезно правим грешке. Враћамо се нас двоје са неке славе недавно, минус дебео, све заледило, па по том леду још нападао снег. Он се ухватио горе за ручку, све ногама гужва патосницу, а ја возим мирно, лагано, осећам да ме волан слуша, точкови се лепе како треба кад пипнем кочницу, не бринем. Стижемо пред кућу, он отвара гаражу, маше да окренем мало надесно, јер је наравно направио и капију и гаражна врата тек толико да се уђе, и наравно, ја га послушам, накренем волан и бам – поклопим десни ретровизор. Ниси положила – каже ми. Куд га и послушах, а како да се оглушим, па он је тај који ме је научио вожњи, веровао у мене и стрпао у ауто по најгорем могућем кијамету пре доста година: Крећи, можеш ти то!

Подршка, учење, подстрек – која им је мера, како се дозирају и како се мењају временом, заједно са (м)учитељем, (м)учеником и оним што се створи између њих?

Бити подршка је велика одговорност, а моја професија је таква да се од мене веома често управо то тражи. Лектор није популарно занимање, једни вас се плаше, толико да неће ни да се дописују са вама путем порука, што понекад није лоше, неки се љуте кад их исправљате, али то је већ питање сујете, које у уметности има, чини ми се, више него било где другде. Временом сам научила како да будем помоћ а не казна ауторима, и себи за циљ поставила да их исправим на њихов начин, њиховим стилем, да најпре осетим како вибрира њихово перо, па тек онда предложим измене. Највећа награда ми је када после неког времена видим да могу даље сами, без моје помоћи, а то се деси онда када моје корекције постану чисто правописне, јер са правописом је лако, то су правила, могу се научити или проверити у литератури. Проблем је стил. Он мора да се бруси, коригује, док не постане чист израз душе која пише, а то може само онда кад се писац потпуно ослободи сумње и очекивања - од себе самог, од других, очекивања признања, похвала...

Песницима често недостаје храбрости да пошаљу своје песме у свет. Мере, вагају, пребацују, састављају, растављају, изнад свега брину, не толико да ли ће их разумети читаоци, него да ли су успели ту мисао водиљу да како треба преточе у стихове... Онда, ту је и огроман его, који се надаваже на њихове иначе осетљиве душе, прави

рецепт за пропаст, за истинску патњу, ма колико она нама „реалцима“ изгледала безразложна. У почетку све то иде стидљиво, стално траже подршку, потврду, а онда у једном тренутку, када се довољно охрабре, стихови крену да сустижу један другог, права лавина – право ослобођење. То је један осетљив период у коме на прави начин треба подесити своју подршку, да се не омета ослобађање песничке душе, али и да се скрене пажња ако нешто песник ради на своју штету, пошто код њих постоји и тај моменат аутодеструкције врло често.

Ретки су они који могу сами, и најчешће много пате, развију у понашању неку робусност, грубост, сами себе осуде на одређену врсту изопштености, самопрокламовани изгнаници. Настану из тога сјајна дела, дивне речи, али по коју цену. Пре пар месеци, на једном песничком фестивалу, одличан песник, релативно млад, врло талентован, бунтовник и по оделу и по стиховима, након драматичног читања своје песме на бини, рече да га не узимају у конкуренцију, јер он ту не припада. Ставио је себе изнад осталих и оставио горак укус – заједно са њим и стихови који су до малочас били међу најбољима, изгубише на колориту. Његова душа има још да путује до зрелости, када ће се смирити и његови стихови и тек онда пренети у потпуности дар који му је дат, јер сви смо ми једнаки и сваки стих допреће до онога кога треба да додирне. Има довољно и стихова и слушалаца да све буде у равнотежи.

Лепо је када гледате како пред вашим очима из дана у дан расте и открива се један таленат. Али увек треба имати праву меру и пронаћи начин како му прићи

мора се заслужити и одржати поверење. Ако хоћете неке истински да помогнете, најпре морате осетити како дише његово биће, морате упознати писца, приметити да ли је за њега бољи подстрек похвала или строжи приступ, директно или суптилно саветовање... Морате свој его отпустити да бисте могли да помогнете једном другом таленту да се развије, јер оно што стварамо и градиво, производи наших дарова, много су важнији од нас самих. Не журим никада ни у саветовању ни у одлукама, пуштам да све сазри, јер уметност не трпи правила, почива на осећањима, а они који се њоме баве заиста јесу посебна бића.

Најважније је осетити када је ученик одрастао и може даље сам, без наше помоћи. Постоји та тачка када учитељи постају терет. Није без разлога довољно додати једно слово испред учитеља да постане мучитељ, а ученик – мученик. То је време када се путеви разилазе и све што можемо учинити јесте да са радошћу испратимо своје ученике и пожелимо им да нас надрасу. Иако може изгледати да се на тој тачки не разумемо, истина је да су нас ученици већ надрасли, али не треба жалити, у темељу тог њиховог напретка остају и наше цигле којима су подупрли то своје уметничко и животно утврђење. Колико год се трудила да будем стручна, реална, непристрасна, имам и ја свој укус који некада тражи своје, некада не разумем, нисам дорасла тим висинама и то није страшно признати, једноставно – мени је Бог дао толику меру и чиним у тим оквирима највише што могу, за себе и друге.

Имала сам драгог учитеља на једном од мени најва-

жнијих путева – планинарском. Показао ми је како да извучем из себе скривене снаге и вештине, само ме пуштајући да га следим. Све је то већ у нама, све нам је већ дато, само треба склонити слојеве страха, стрепњи, сумње у себе. Када је дошло време да се разиђемо и ја му захваљила на толикој помоћи, рекао је: *Све си ти то сама урадила*. Јесам, али тако што сам одлучила да посматрам и чујем онога ко зна боље од мене. Надам се да је и он научио од мене оно што му је било потребно, јер је однос учитеља и ученика увек двостран, и учитељ се кроз тај процес развија и усавршава. Зато уживајте док траје, а чим осетите да је на штету једне или друге стране – крените даље, са пуно захвалности и љубави за оно што је било. Један део пута савладали смо заједно, а ко зна шта нас на осталима чека, тек ћемо видети шта ће од нас створити нова знања, односно како ћемо их искористити, понављам - на корист себи, али и другима.

А отац и ја – ма трпећу га на месту сувозача, нема друге кад су питању такви учитељи. Уосталом, скоро ми је ћерка рекла: *Мама, возиш по снегу боље од деде*. Мени је то довољно, да знам да сам ипак положила. Срећом, и тај ретровизор је подешен на склопку, није цабе тако направљен, некада се и ударци морају истрпети, важно је само да нас не полеме.

Белоруска савремена књижевност

ИНТЕРВЈУ СА АЛЕКСЕЈЕМ ЧАРОТОМ (Ексклузивно за *Суштину поетике*)

Наш саговорник живи и ради у Минску, у Белорусији и његов посао је веома важан за белоруску књижевност и културу. Ради као заменик директора Издавачке куће *Звезда* и као главни уредник књижевног часописа *Њоман*. У Србији је био више пута, а ми смо имали прилику да разговарамо са њим на Сајму књига у Београду, на који је дошао у саставу белоруске делегације, као предводник групе.

Наш саговорник је Алексеј Иванович Чарота и он нам је причао о својој професији, успесима и плановима за будућност.

Алексеју Ивановичу, захваљујемо се што сте пристали да дате интервју за наш часопис. Прво питање се односи на Ваш долазак у Србију, на Сајам књига. Колико пута сте до сада били на сајмовима, а колико у Србији уопште? Шта Вам се свидело у нашој земљи?

Моје познанство са Србијом је почело много пре овог доласка, захваљујући мом оцу који веома воли вашу земљу, те је проучавању исте посветио цео свој живот и добио је звање академика Српске академије наука и уметности. За њега натпис "Направљено у Србији", у свом основном значењу, има највећи квалитет. Та љубав се на неком подсвесном нивоу пренела и на мене. Моја прва посета Београду била је, ако не грешим, 2014. године. Од тада долазим на Сајам књига у саставу белоруске делегације сваке године. Много ми се свиђа Србија и у оквиру овог интервјуа не верујем да могу све да набројим. Највише ме задивљује (и сваки пут ме то задиви) – српска љубав према Књизи. О томе може да се суди и по броју књижара у граду (ја сам, нажалост, био само у Београду) и по бескрајном приливу посетилаца на Сајам, такође и деце разних узраста.

Колико је Ваш посао повезан са Србијом и српском културом? У каквим приликама се срећете са српском културом и језиком?

Док сам студирао, слушао сам предавања о српском језику. Моји изабрани предмети и дипломски радови били

су посвећени компаративним анализама белоруског и српског фолклора ("Лик вука и вукодлака у белоруском и српском фолклору"). Касније сам преводио дела Илије Марковића, Милорада Блечића, Драгомира Попновакова, Драгослава Михајловића (са њим сам имао част и лично да се упознам и разговарам), Ђоке Стоичића, Моме Димића, Моме Капора и других српских писаца, на руски и белоруски језик. И сада, радећи у редакцији књижевног часописа, сматрам неопходним праћење књижевних процеса и у Белорусији и у другим државама. Српска књижевност, наравно, у том смислу веома ми је блиска, будући да могу да читам на језику оригинала.

Представите српском читаоцу Издавачку кућу "Звезда" и своју позицију тамо, као и часопис "Њоман". По чему би они могли бити интересантни српском читаоцу?

Пун назив наше организације је Редакцијско-издавачка организација Издавачка кућа "Звезда". То је највећа организација у нашој држави тога типа, у састав које улазе сва државна књижевно-уметничка периодична издања, а такође и друштвено-политичке новине на белоруском језику "Звезда", часопис за жене "Аљесја", еколошки часопис "Рођена природа" и књижевно издаваштво. Радим као заменик директора у књижевно-уметничкој периодици и истовремено сам главни уредник рускојезичног књижевно-уметничког часописа "Њоман". То је једно од најстаријих издања, које излази од 1945. године. Основни задатак нашег часописа је – упознати

читаоца са делима белоруских аутора, која су написана на руском језику или су преведена са белоруског језика (у нашој држави су два језика званична – белоруски и руски). Али ми се не ограничавамо само на нашу књижевност. У "Њоману" постоји и рубрика "Светска књижевност", у којој су представљена дела иностраних писаца, укључујући и српске. Само ове године, захваљујући нашем часопису Белоруси су могли да се упознају са поезијом Николе Димитровића, Стефана Зановића, Јована Пачића, Милорада Поповића Шапчанина, Јована Суботића, Бранка Радичевића, Нестора Жучног, Бранислава Нушића, Ристе Одаловића, Петра Кочића, прозом Моме Капора, Лабуда Драгића, Слободана Симића. Притом, преводиоци нису само Белоруси, него и руска песникиња Татјана Пискарева и главни уредник казашког часописа "Простор" (излази у Алмати) – Кајрат Бакбергенов.

Ко је чинио белоруску делегацију на Сајму књига у Београду. Какве књиге сте представљали српским читаоцима?

Ове године, на Београдски сајам књига са мном су допутовали директор издавачке куће "Народна просвета", која је специјализована за издавање уџбеничке литературе за учвршћивање општег, средњег и специјалистичког образовања, као и на Брајевом писму – Викторија Викторовна Калистратова, такође и директор једног од највећих полиграфичких предузећа Републике Белорусије "Полиграфкомбинат имена Јакуба Коласа" – Игор Николајевич Малањак, и најзад, дечји писац, преводилац и

наставник белоруског језика и књижевности Виктор Викторович Кажуро. На нашем штанду смо, осим своје продукције, представили и књиге седам белоруских издавачких кућа. Ту спада уметничка, фолклористичка, научнопопуларна, стручна, уџбеничка литература, албуми о Минску и Белорусији, књиге за децу и многе друге ствари.

Можете ли да упоредите Сајам књига у Минску и Сајам књига у Београду?

Волео бих да је мински књижевни сајам развијен до нивоа београдског. Нажалост, такав ниво је далеко од нас, и по размери самог сајма и по интересовању према књизи. У том виду, Белоруси имају на шта да се угледају код Срба. Надам се да ће се то код нас променити. Ове године одржан је 25. Мински сајам књига, што не бих упоређивао са шездесетогодишњом историјом вашег сајма.

Као заменик директора Издавачке куће "Звезда" и главни уредник часописа "Њоман", шта мислите, колико је Белорусија упозната са српском књижевношћу и културом? Које књижевне врсте се преводе на белоруски или руски језик?

Не могу да кажем да су Белоруси добро упознати са српском, као ни са било чијом другом књижевношћу. Наравно, сваки образован човек зна за Иву Андрића и Милорада Павића. Али и израз да је књижевност Србије за нас "terra incognita", такође није тачан. Више од неколико

деценија дела српских писаца се преводе и на руски и на белоруски језик. У вези са тим не можемо да не поменемо професора Ивана Чароту, захваљујући коме су Белоруси, али и други народи, открили огроман пласт српске (па и других народа бивше Југославије) књижевности, од фолклора до савремености. Продужава се овај посао до данашњег дана. Већ сам говорио о публикацијама у часопису "Њоман", али то није наш једини часопис. На белоруском језику редовно се јављају преводи са српског језика у часописима "Младост" (Дајана Лазаревић, Мића Цвијетић, Радован Караџић, Драган Лакићевић, Ђорђе Николић, Предраг Богданович Ци, Љубица Милетић, Мирјана Булатовић, Бојан Максимовић, Никола Вујчић, Војислав Карановић, Злата Коцић, Бранко Стевановић, Гојко Божовић, Јана Алексић, Гордана Влајић, Александра Радаковић, Миодраг Јакшић), "Пламен" (Драгослав Михаиловић, Војислав Караџић, Душан Чоловић, Матија Бећковић, Адам Пуслојић, Рајко Петров Ного, Радомир Андрић, Раша Перић, Предраг Богданович Ци, Мића Цвијетић, Ана Дудаш, Драган Лакићевић, Србољуб Мицић), новинама "Књижевност и уметност" (Драган Лакићевић, Дајана Лазаревић, Јован Јовановић Змај, Љубивоје Ршумовић, Велимир Милошевић, Радомир Андрић, Зоран Хр. Радисављевић, Мића Цвијетић, Бранко Радичевић, Предраг Богдановић Ци, Љубица Милетић, Ратко Марковић Риђанин, Србољуб Мицић, Томислав Јовановић, Ана Дудаш, Рајко Петров Ного, Мирјана Булатовић, Невена Витошевић Чеклић). И то сам навео само ауторе чија су дела објављена у последњих годину дана, захваљујући напорима професора Ивана Чароте и других преводилаца.

Ове године у нашем издаваштву изашао је и зборник поезије српских песника за децу "Златни воз", који смо донели на Београдски сајам књига. Као што видите, рад на популаризацији српске књижевности у нашој земљи непрестано тече и, надам се, наставиће се са истим ентузијазмом.

Која врста књижевности је сада популарна у Белорусији?

Не знам да ли је могуће на ово питање одговорити једнозначно. Једноставно, не пролазе мимо нас светски књижевни трендови, али рећи да су сви Белоруси одједном нагрнули да читају Казуа Исигура, било би претеривање. Читалачка интересовања (с времена на време у целом свету) зависе од многих фактора: узраста, образовања, ерудиције и др. Некоме се свиђа Владимир Караткевич, некоме Милорад Павић, некоме Стивен Кинг... Зато одговарам да у Белорусији тренутно постоје интересовања за различите врсте књижевности.

Реците нам нешто о наградама и признањима које сте добили.

Наш часопис и издавачка кућа у целини посвећују велику пажњу одржавању међународних књижевних контаката. У том циљу направљен је интернет портал "Гласност: књижевност и публицистика Заједнице Независних Држава" (sozvuchie.by), замишљен као платформа за представљање књижевности света, које излазе у

Заједници Независних Држава. Међутим, временом смо престали да се ограничавамо само на те државе, а на порталу постоји сада, ипак, "Словенско јединство: Белорусија – Србија". Осим тога, неколико пута годишње Министарство информација Републике Белорусије спроводи међународне књижевне сусрете, у оквиру којих су и сусрети, које активно спроводи и наше издаваштво. Сходно томе, у часопису "Њоман" редовно се штампају преводи иностраних писаца. С времена на време учествујем у иностраним књижевним форумима. За очување и укрепљење међународних књижевних контаката добио сам признања Савеза књижевника Казахстана, Савеза књижевника Таџикистана, а такође и Почасни знак Дружбе народа "Бели ждралови Русије". Ипак, заслуга за успехе није само моја, него целог колектива часописа и наше издавачке куће.

Како проводите своје слободно време? Имате ли хоби?

Трудим се да слободно време проводим са породицом. Сматрам да сам срећан човек: имам сина Тимофеја, којем је сада 15 година, и кћерку Веру, њој је 8 година. Супруга и ја веома волимо шуму, бербу печурака. Предали смо ту љубав "тихог лова" и деци, који су од треће године свуда ишли са нама. Када год можемо, идемо на базен, на пливање – то је такође наша породична страст. Моја кћерка већ четири године тренира синхроно пливање.

Какви су Ваши планови за будућност?

Код нас постоји изрека: *Ако хоћеш да насмешиш Бога – само му испричај своје планове.* Не волим да планирам унапред. Радићу.

Шта бисте посаветовали младим писцима (или филолозима), који тек почињу да пишу или да раде?

Као уредник сам се често сусретао са ауторима почетницима. Квалитетни аутори се познају по првим редовима. Наравно, не може све одједном да буде идеално, треба радити на себи, на делима. Зато бих посаветовао да проуче утиске људи који се добро сналазе у књижевности. И највише – да читају. Нарочито дела светских класика, из њих имају шта да науче, али не да подражавају, већ да траже сопствени пут у стваралаштву. И тада ће имати резултате.

Редакција часописа *Суштина поетике* се захваљује Алексеју Чароти на издвојеном времену и жели му још много професионалних и личних успеха.

*• Разговарала и с руског језика превела
Дајана Лазаревић*

ИЗБОР ИЗ САВРЕМЕНЕ БЕЛОРУСКЕ ПОЕЗИЈЕ

Избор сачинио Алексеј Иванович Чарота

Маргарита Латишкевич | ***

(белор. Маргарыта Латышкевіч)

Хоћеш ли,
да ти испричам
причу?
Тамо ће бити принцезе,
тамо ће бити хероји,
и куле палата у маховини,
и тешки удисаји
блиставог оружја.

Хоћеш ли?
Тамо ће бити ватре над мочваром,
и олује над брдима,
и поклич рогова ловачке похлепе,
под окриљем Шуме –
јелен прогнани.

Видиш ли?
Око нас лутају сенке
и шапћу заводљиво и слатко
о заветним стазама снова,
које воде даље
од свих брига.

Не слушај их:
треба да ходамо даље
по степеницама од месечевих зрака
под плавим њебетом
вечите ноћи,
која пада ињем
на храмове.

Прича
се приповеда – али и,
са крвљу помешана,
у жилама куца.
Јер ће створено да оживи тек тада,
када у њему закуца
комадић срца.

Ја, можда,
веома често лажем,
али тебе да слажем не могу – никако.
Неиспричане приче
гуше,
ако су унутра
затворене.

Долазе
као прогнани јелени,
ватрама пливају
над путем прљавим.

Положи ми главу на колена.
...хоћеш ли,
да ти испричам
причу?

Адам Шостак | ***
(белор. Адам Шостак)

Девојка плаче у цркви,
немим сузама се мрзне ветар,
а поред ње иду возови
у мало познати мраз.

Возови одлазе са перона –
њихова бука је већ несносна;
сигурно ће опет неко заплакати
међу тим проласцима вагона.

Магла нам седа на храмове
и замагљује нам очи тајно...

У храму –
нема девојчица
као да
плаче
наглас.

Аљес Емељанов Шилович | ЛЕКЦИЈА
(белор. Алесъ Емялянаў Шыловіч)

ја нисам ишао у школу
она је долазила код мене
што би рекли сада хоумскулинг
тада су говорили другачије
нисао био ни лош ни тадашњи ни садашњи
у дечјој соби на ивици неуролог је поставио другу
дијагнозу
није било ни звона ни табли ни креда
наставници су долазили ујутро и пре ручка
највише ми се свиђала белорускиња
њене меке кестењасте локне
високе бујне груди и уредна еластична блуза
подизали су ниво знања матерњег
у седмом разреду уместо ње је допузала нека баба
што је до тада у декрету седела
и моја љубав према белоруском пуче ко лампа у ормару
конституција енглескиње јој није дала да се попне
на пети спрат
зато сам на енглески одлазио у суседну кућу
учили смо у кухињи пуној дима
где је с времена на време долазио њен син
јак дечко црвеног лица
много пута смо се играли с њим
мица или домина
ето такво је вино
волела музичарка

она је увек бројала на три
али често остајала у самоћи
и свирала на хармоници
понекад форте а понекад пијана
краће речено курс науке је био весео
девет година је прошло као у сну
ја нисам ишао у школу
школа је долазила к мени

Катарина Захаревич | ШАЛ
(белор. Кацярына Захарэвіч)

Када ми је лоше, идем у књижару
И пијем тамо све, што је исплакао овај свет.
Када је теби лоше, идеш у кафану
И пијеш тамо... не кафу. И пијеш тамо. И пијеш тамо.

Када ми је као и раније лоше, ја слушам музику,
Да би ми, ако је још могуће, постало још горе.
Када је теби лоше, ти слушаш друге људе –
При разним издацима резултат је исти.

Ако ми је још увек лоше, стискам у длановима шал.
Ако немам шал – нокти пробију кожу.
Када је теби лоше – ти стискаш нечију шију.
У загрљајима. И опет остајеш мрзовољан.

Када ми је лоше, трудим се да те видим,
И од свега тога дубља је мука у таласима.
Када је теби лоше, ти се трудиш да ме видиш.
Да ли си приметио, да ја увек скидам шал
И излажем врат?

**Оксана Јуркович | НАРОД КОЈИ ЈЕ
ПОВЕРОВАО**

(Аксана Ючкавич)

Росом хладном пошкропиш одећу,
И руке и лице, цело своје биће...

Када само ујутро сунце устане,
Брзо летиш до истине спознања.
И имаш све, да би био срећан:
Бескрајно небо,
простор,
своју снагу,
хладну росу,
који буде за посао
И брзину рађају.

Као што страх душу вређа,
Пророди се тај,
Ко је тражио препород,

Препороди се тај ко се
није бојао падова,
Препороди се тај,
над киме су се ругали...
уништити, бацити на колена, поново оробити.
Препороди се тај,
ко је заслужио спасење.
Заслужује покору
и искрено дрхтање
Пред Тим, Ко је створио,
Пред Тим, чија је воља
Живот свима дала
и викнула у Речи:
– Веруј у Мене
и веруј у себе!
Народ, који је поверовао,
Чак и да умре – оживеће!

**Ч.иЖ. (Јевген Чарнишов) | У ПОЕТСКО
ВЕЧЕ**

(белор. Ч.ыЖ. (Яўген Чарнышоў))

Поезија – ерозија
душе моје,
труљење – кисељење
мога тела.

Поезија – рапсодија
земље живе
и поглед онемели
у небо.

Поезија – контузија
рата далеког,
нада, вера
у брзи рај.
Поезија – колизија
за болесне од самоће
и блиске љубави
вечита небеса.

Поезија – прозодија
оживелих звукова,
махање својим осећања
у срцу речи.
Поезија – илузија,
фатаморгански удар
и нешто заборављено
са сновима.

Тимур Бујко | ***

(белор. Цімур Буйко)

Светлуца брусница у шећеру.
Пусте галерије поља.
Крију се у снегу
травнате тканине,
скрива се у ињу пруже.

Никада недирнута,
дише маховина,
под крошњама
стењу мочваре,
мирише смола
врела и похлепна,
врела, као сунце, гори.

Хладно је.
Мраз раздире образе,
стиска у тужном наручју.
Тулим се у кожух,
у топлу капу,
журим кући,
носећи нарамак дрва.

Аљона Беланошка | ***
(белор. Алёна Беланошка)

Скидам твој бол, примама га на себе,
Пијем горке лекове, које до тада нисам знала,
И гледам, како спаваш:
Коса на врелом челу,
Отворена сновима, прима сигнале Света.

Чувам се, ходам од прозора до врата,
По корацима бројим, колико сам миља по стану
прешла...
Ту, на кревету мом, нису се гостили кошмари раније,
А сада их видим и ноћи се бојим, као пакла,

И не схватам никако, шта је лакше, прошаптати
Adios!,
Опростити се са тобом, или, спаливши снимљену
траку,
Из куће издимити немаштовитост...

Спавај, моја неостварена судбо!
И нека нам са тобом
Наше ноћи донесу олакшање...

Виктор Лупасин | ***
(белор. Віктар Лупасін)

Кола неба, кола неба!
Лутају слободно куда треба,
Куда их води рука пилота,
И нису им страшни киша и невремена.

Кола неба, кола неба
Под плавим корем над морем хлеба,
Пољима Астрахања и Украјине,
Изнад комбајнерске прашине!

Кише – доле. На врху – сунце.
По небу можеш да летиш бескрајно.
Леже облачићи слаткасто,
Као на небу шећерна пена.

И дирижабли, и авиони,
И њихови пилоти сред стратострата,
Лете у небо, а не у каријере,
Од времена првог аеростата.

Кола неба, кола неба!
Бјорн, Адамстаун, Адис-Абеба!
Ветар слободе, пером описан
И стихом песника опеван!

Наста Гришчук | ***
(белор. *Наста Грышчук*)

у селу седају на весла јер треба пливати
другачије – неће бити, другачије – не може бити
јер реке су живе, и риба је жива у њима
и чамац је један за двоје

у кући – ватра, над ватром и над кућом – дим
журба неће стати, не може се зауставити ход
разгрнуће се талас, развејати песма рибара
тада запевај, реко

тако риба чека на закривљени мамац
њу смо убили сто хиљада и више пута
по лозама пузи до руку златна рђа
као тама – до крста

мртве реке – морају да живе над својом земљом
и чамац се светлуца над самом главом
и песма ће се вратити, настаће – плач у пару
а ти не обраћај пажњу – рибару

*Песме с белоруског превела
Дајана Лзаревих*

Трагом писаца

Пише: Милена Ћировић

МИЛОРАД ПОПОВИЋ ШАПЧАНИН

Сентиментални романтичар

Та има то пуно тренутака, кад нам је књига само увод, капија у оне чаробне светове, који су невидовни, а тако топли и блиски, разговетни и знани, да бисмо зажмуривши, чисто ускочили у његове области.

Из романа *Сањало*

Књига је капија и за ствараоца и за читаоца. Први је отвара да би свој доживљај, осећања и схватања увео у предворје замка и повео читаоца кроз одаје препустивши му браве да их сам откључава и тако, отварајући их, улази у свет измаштан или сасвим знан.

Милорад Поповић Шапчанин, песник и књижевник, после Ђуре Јакшића, Јована Јовановића Змаја и Лазе Костића, значајан је романтичар, који је у лирици изразио сентиментално-идиличну компоненту романтике и афирмисао се као песник сеоске идиле и сентиментални

приповедач у бројним приповеткама и два романа, од којих је најупечатљивији *Сањало*. У свему писаном, остављао је део себе, уносио фрагменте личног живљења и поимања. По једноставном стилу, износећи реалну слику живота, времена у коме је и он одрастао, у поменутом роману може се довести у везу паралелна судбина јунака и писца. Роман је склоп аутентичних рустичних при-

каза завичаја, израз унутрашњег, урођеног осећања симпатије према природи и припадност православној религији. Главни јунак, дечак Гргур одраста у сиромашној, патријархалној породици, коме је припадао и приповедач. Једнако су обојица показала интересовање за школу, те их је отац одвео у Београд на усавршавање. Одростање настављају у истом амбијенту и поднебљу. Уочава се очигледна рефлексивна пишчевог успешног школовања у Гргуоровој посвећености књизи. Карактерне особине главног јунака подударују се са његовим ствараоцем, који је био познат по марљивости и доследности у раду, тихе и сентименталне природе препуштали су се често сањарењу, те отуда је јасан наслов романа. С обзиром да Милорад Поповић припада раздобљу романтизма у коме доминанту улогу има политика, као одличан познавалац

историје, пише о аутентичним историјским подацима и ликовима пред револуцију 1948. године, спомињући војводу Тому Вучића, који је одолевао свим политичким променама и приклањао се, по потреби, обема династијама, због кога се Гргур сукобљавао са газдиним сином, са којим је делио собу и коме Шапчанин чак и у роману оставља име Милан, не реметећи истоимен лик из стварног живота. На моменат нам указује на чињеницу да се још тада својатала „наша краљевина: Хрватска, Славонија и Далмација“. Неприметно провлачи тенденцију Мађара да „помацаре“ барањски део уводећи лик свештеника са тог подручја. Да би обезвредио значај политике и руководећег сталежа, са развијеним религиозним осећањем, истицао је значај религије у којој постоји вера једнака за све. У роману је стално присутна сарадња и јединство свештенства са просветитељима и њихов утицај на средину, почев од ученика до обичног, сеоског човека - земљорадника. Романтичарски патриота сентименталне природе, Шапчанин је био искрен национални радник и родољуб. Близак му је рад и живот учитеља, јер је службовао као учитељ цртања и краснописа у Шабачкој гимназији. Касније је био ревизор у основним школама, где се сретао са ликовима попут учитеља Максе. Друштвени положај људи на њега није имао утицаја. Ценио их је по добрим делима, а према хришћанској љубави, помагао је сиромашне.

Компаративно износећи психолошки, биолошки и социјални развој дечака Гргура, културу и обичаје, економске и политичке прилике с краја 19. века, роман *Са-*

њало је најбоље остварење овог ствараоца.

Шапчанин је сликао и поједине средине које су му биле познате, те тако приповетка *Суругун* јесте бекство његових родитеља из Србије после Катанске буне, *Десет дуката* је његов доживљај који му се десио када је путовао да види своју сестру у Добринцима у Срему, у *Монаху Бенадију* прича једну посету коју је у Фрушкој гори учинио Милици Стојадиновић-Српкињи, у *Катанској Буни* дао је живу слику покушаја обреновићевског преврата у Шапцу 1948.године.

Иако бољи као приповедач, себе је сматрао више песником. На живот је гледао кроз вео својих снова и уместо приповедака о стварном животу давао је идеалистичка маштања и поетски сањарио. Зато је тешко пратити траг његовог реалног живота у измаштаним и идеализованим песмама у којима, не тако ретко, доминира елегија.

Његов сентимент управо је најизраженији у поезији, којој се највише посветио. Написао је преко 300 песама. Држао је да је циљ поезије улепшавање живота, те му је већина песама била сладуњава и паперјаста. Није имао храбрости да буде природан и непосредан код казивања осећања, често је користио деминутив у речима, што говори да је желео да ублажи непријатна, болна чувства која су део људске природе, затварајући тиме очи пред истином. Улепшавајући стварност стиховима који немају снагу, бежао је од исте у илузију о лепоти живљења, у снове који су иреални. Такав приступ говори о њему као бићу који је тежио само добру, а као религиозно опредељен

другачије није могао размишљати. Као песник имао је најмање успеха у лакој мелодиозној љубавној песми, док је са нежношћу и топлином сликао село и био најближи реалистичним сликама. Стога му је циклус *Село у детињским споменима* био ваљано прихваћен и међу читаоцима и међу критичарима. Њиме се афирмисао као песник сеоске идиле. Песме су означене бројевима, те се у строфи XI песме */Па кућице беле све једна до друге/Поређане стоје уз улице дуге/А тамо код крста, где се село дели/Кроз зелено грање црквица се бели/* јасно приказује изглед села, док у XII */У недељу звоно кад на службу туче/Наша стара мајка лепо нас обуче/Кошуљице беле да ти очи плене/Обојчиће танке, опанке црвене/* описује сеоске обичаје приликом посете цркви и недељној литургији. У XIII песми стиховима */Кад је лето сухо, дуго нема кише/(...)/онда дикле младе сићу се у луку/Па цурицу једну у грање обуку./(...)/Веселе девојке попевају доди/Моле пљуска, кишу, да година роди./* чува успомену на обичај додола да игром призову кишу сунцем спрженом селу. Свеобухватно успео је да оваквим дескриптивним стиховима живописно ослика тежачки живот на њивама, у воденици и пашњацима.

Посебно је описивао светитеље, свештенике и калуђере. Његов отац као младић, био је искушеник у манастиру Гргетегу на Фрушкој Гори, док су му деда и брат били свештеници. Био је врло побожан човек и служио је код шабачког владике као секретар, који га је произвео за хипођакона. Певао је само црквене мелодије и појање је знао боље од многих свештеника. Стога је писао

доста песама са побожним темама пупут *Химна Богу, Распетоме, Григорију синајиту*, итд. и са несумњивим познавањем калуђерског живота не само спољашњег, већ и духовног, свој доживљај монашког живљења пренео је у еп *Монах*.

ХИМНА БОГУ

Трошни градићи смршених мисли,
Плашљиве слике залудног стра,
Високе куле намера таштих,
Падајте доле у црни прах!
Богу наменух овај тренутак,
Пред њиме стојим миран и блед:
Господе свети, вичем и молим,
Утехе дај ми најслађи мед!

Шта не хте чинит' охолост пушта
Газећ' и тарећ' живот ми млад;
Неситим зуб'ма сатрт' је хтела
Младога века озбиљан рад;
Ал' ти си, Боже, дрмнуо небом,
Од сила твојих зачу се лет —
И паде бедем духова злобних
И лепше сијну подмлађен свет.

Читаве војске притворних срца
Хитнуше на ме ледени нож,
Мртва живота канцама оштрим

Понети шћаше ко више мож’;
А ти им само загрме претњом,
И прсну вражји утврђен град,
Паде силество себичних страсти,
Створи се метеж, створи се јад.

Па ко ти неће признати јакост,
Старање, љубав, милост и моћ,
Што се на крил’ма промаје тихе
Из неба спушта и дан и ноћ.
Славе и хвале усклика јака
Дижем ти у срцу најживљи вир,
Јер си у груди сасуо чисте:
Утеху, живот, покој и мир.

Међу најбољим песмама која је дошла из срца је песма о најмлађој сестри Даници, рано оболелој и благопожившој.

ДАНИЦИ
(сестри)

Одавна сунце уморно
За густе облак маче
И небо тужно, суморно,
Кишицом благом плаче.
Никога нема, Данице,
У мирном, позном добу-
Ја један стојим само

На твоме мирном гробу,
И кунућ судбу, која нас
Већ тако рано дели,
С кишицом сузе проливам
На овај шимшир свели.

Студени ветар утеху –
Нежнога друга дон`о:
Кроз голо грање липово
Вечерње чујем звоно,
И преко мирних гробова,
Ох, како тужно звони!
Као да збори с мртвима,
Као да сузу рони!
Кол`ко му пута, Данице
Слушасмо звонке звуке,
Шетајућ` вртин зеленим,
Стиштене држећ` руке.

И ето смт нас растави –
Ти лежиш ту у миру,
А ја кроз борбу вијем се
У светском мутном виду.
Тако су дани облачни;
Усахле дражи, сласти,
Клонуле руже мирисне,
А бесне слепе страсти!
Па на твој гробу, Данице,
Бурном је срцу тише

Кад слуша звоно вечерње
И ромон хладне кише.

Још једном само осмејак
Па лепе очи склопи –
Из чаше росна живота
Последњи гутљај попи.
И оде Богу, анђеле,
Моја те суза прати –
Ка` ови зраци вечерњи
Тамоћеш небу сјати.
Вај мени, брату, миришу
Још и сад твоји даси
Кад год се за брдом онамо
Сунчана румен гаси.

Све је минуло, Данице,
Осмех и над и драж –
Где свету служих истином,
Тамо ми дао лаж;
За моје жеље и боле
Грозан је, хладан, нем:
Где садих руже мирисне
Пелене горке жњем.

Песме је објављивао у Босанској вили, Јавору, Стражилову, Српској зори, Даници. Поповићевим песмама био је одушевљен кнез Михаило, који предлаже његово унапређење за шабачког професора, а 1866. године долази у

Београд на место писара у Министарству просвете и црквених дела. То је место било од велике важности у то време и Шапчанин је путовао по многим државама упознајући се са тамошњим школама и програмима рада. По повратку из иностранства постављен је на место управника Народног позоришта у Београду, за које се успешно залаже пуних 13 година. Био је ожењен Милком, рођеном сестром познатог шабачког доктора, тада још средњошколца, Лазе К. Лазаревића, на кога је непосредно утицао да се развије у примерног приповедача. Какве су му биле многе песме: танане, нежне, сентименталне, суштински такав је био и као муж и као отац четворо деце, од којих је двоје рано умро и никада их нису прежалили.

С обзиром на свој углед међу књижевницима и глумцима, волео је да прави уметничко-књижевне састанке у својој кући. Дружио се са Милованом Глишићем, Јованом Грчићем Миленком, Иларионом Руварцем, Стојаном Новаковићем, глумцем Марком Станишићем, Миланом Савићем, код кога је као гимназијалац становао и пријатељство је живело све до Шапчанинове смрти.

Од тешке упале плућа умро је 14. фебруара 1895. године у Београду. Као великог поштоваоца цркве над одром га је опојао митрополит Михаило и уз велики број грађана и свештеника испраћен је до цркве Светог Марка.

ПЕСМА МЕНИ

Од мисли голих празнина зјапи
Тромости магла притиска жар,
Згариште сетно минулог плама

Ћилимом црним покрива гар.
Изворе живи сећања лепих
И он ми гаси најслађи вир-
У срцу дишу гробови сами,
Самртан покој, страховит мир.

Гле! Све ме самца издаје кришом.
На кобном ждрелу борим се сам.
Празнина гробска потмуло шуми,
У сестре виле кад ступим храм.
Из сваког кутка подло се плави
Авета страшних гарави рој,
По жртвеници мирисни, свети
Скрнави дигли покољ и бој.

Још студен хладна од свуд ме бије,
Несити гробе отвара клет,
Потеру страшну на мене дигла
Пакост и злоба и цео свт.
Све је то нагло кришом и ником,
Терајућ` слошке удружен јад,
Да мојим падом зајазе, хале,
Неситих уста, неситу глад.

Ал` се не бојим – уз мене стоји
Што ће им оштар саломит` рог!
Демони с њима - а малог мене
За руку води старина Бог.
Док мане руком - сасуће грају
У њине дворе - углове те;

А ја ћу опет смејат` се само,
Невин ка` дете без освете.

Рађај се, дакле, животе нови!
Ви зраци, браћо, гоните ноћ!
Будите песму - ето ће чета
Најлепших мисли у помоћ доћ!
Ходите амо и слике лепе
У мојој души широк вам лет-
Будите творци - а ја ћу само
Из себе пуштат` створени свет!

Студио портрет Милорада Шапчанина
Фотограф – Милан Јовановић

Поезија наших дана

Биљана Ристић | ЧЕЖЊА

Чежњо моја, не долази ми
у ове мутне дане,
сачекај да наше виле дођу
и размакну од трња гране.

Не долази, чежњо, док цветови липа
не пуне опојан сок,
сачекај, чежњо, да брза река
промени правац и ток.

Чежњо моја, сачекај да нам
сунце обасја бисером пут,
куда ће наши кораци проћи,
носећи ватру и луч.

Сачекај, мила, да нам се прсти
уплету сами од себе,
у венац среће дугиних боја,
кружећи од њега, до мене и тебе.

Нек венац пева једина моја,
песмама наших жеља,
песмама неким будућим,
за оног ко зна да снева.

Сенка Војиновић | МОЖДА

Кад утихну речи,
заћуте све мелодије,
спадну шарене слике са зидова
и остане бела празнина;
кад се избрише с лица
смешак с којим се пловило улицама,
слова затаје
а писма почну да жуте;
кад исцури у неповрат време игре,
ишчекивања,
наде,
и сваки обасјани тренутак
превуче се копреном сенке,
може ли се наставити песма?
Шта преостаје од ње
у тишини,
у белини,
у згаснулом сјају?
Има ли песме без наде?
Живе ли снови у пепелу?
Ако пева Нирвана,
можда ће певати и једна уморна птица,
али не *усред цветала дрена*,
већ *леденом цвећу на прозорима*,
иако их ниједно пролеће ни лето
више неће откравити.

Иван Гаћина | У ПЛАВОЈ ГРОБНИЦИ

Снивам у дубини испод Јонског мора
отаџбину златну, сунце и слободу,
како гору Фрушку буди блага зора
док туробне мисли путују кроз воду.

Месечина бриди низ крваве стазе
што сабласне сцене срцобола носе,
уморни хероји по камењу газе,
ко лавови снажни судбини пркосе.

Запевају алге о пролећу цватном
да оловну тугу разблажује нада,
док уснули леже на стратишту блатном
под звезданим небом тиховање влада.

У тмини оживе веселе долине
где дукатно сунце поднебесјем лута,
ал' ко мехур воде слика се расплине
док ледено царство многе тајне гута.

Крај острва Видо бродови пролазе
и стапају немир у понору свести,
док орлови бели домовину пазе
до другара мртвих не допиру вести.

Бисерне се шкољке у сјају отворе
да причају приче о небеском роду,
храбре српске чете и даље се боре
ткајући под водом љубав и слободу.

Кад гробницу плаву сунцомлаз позлати
испод старог Крфа живну јадне душе,
за јунаком сином плаче стара мати,
да освети мртве језив ветар пуше.

Небојша Станојковић | ТУГЕ

Све туге света
У једној мајчиној сузи
Све патње у једном
Уздаху
У само једном питању, зашто
Сав бол
И не умире никад
И не нестаје у праху
Љубав што градове гради
И што руши галаксије одвајкад

Андреја Ђ. Врањеш | МРАМОР

Ослобођен пролазности, мрамор не признаје времену
ток,
на четири камене стране тајне уклесане,
у њима су далеки сакрили искуство,
хтели су тако сачувати одговоре.

Меланија Бојановић | ОДА СТРАСТИ

На слици од руке артисте насликана
Разграната трешња стоји сама
Све своје тренутке сласти својих плодова памти
Од румених образа из младости
Кроз живот су је
Сагињали ветрови хладни, топли, врели
Чак и мразеви и снегови бели
Сунце и киша су је опорављали
За нове сласти припремали
Памти све своје образе румене
Усне меке и црвене
Бујна Недра и рађање Венере из морске пене
Њеним соковима и плодовима
Годинама птице се хране и поје
На слици је трава и небо плаво
Тако је волела и воли слепо
Само своју властиту сенку никада не дохвати
"Животом" ће је звати

Стеван Ступар | ОБИЧАН РАЗГОВОР

Она му шапну

Ти ме учи свему
да би ме пустио на крају
попут птице да одлетим –
у даљину...

А он јој рече

Да, попут птице
у даљину –
ослобођену...

Али, шта ће ми, душо, слобода
без тебе, господара мога
и мога роба.

Тихо каже она.

Лена Стефановић | СИДРО

Залазак сунца обоји небо
и поведе те на пут.
Ноћ узбуђено и брзо понесе глас
да ће те јутро пронаћи

тамо где се река улива у море,
талас стиже да ти помогне да полетиш
и као галеб заволиш
луталице на песку.

У часу напуштања луке која ти је дом
тихо понављаш себи да не бежиш,
већ одважно постајеш путник који прелази планине у
мраку.

Гледају те светла туђих градова
одмеравајући твој ентузијазам,
цвеће другачије мирише
а ипак се нећеш дуже задржати крај поља,
јер знаш куда си пошао
и успутне вароши тек су украс
земље којој не припадаш.

Ипак, Бог зна да ли као опомена или као сидро,
читаве ноћи
беле линије на бетону ће се надовезивати у недоглед
попут нераскидивог ланца
између два скровишта,
чак и када кривине постану оштрије
и изречено збогом остане у прошлом дану.

Продужаваш док миран свет тоне у сан
и већ у наредном сутону, на плажи,
гитара ће причати о оној коју ниси пронашао
и чиниће ти се да би лако препливао до пирамида,
до тајни старог света

до мириса других култура,
слободан.

Време брзо протиче
на месту где се река улива у море,
а тек ће једна ноћ бити олујна...
Нем пред блиставим муњама које се цепају над водом
запливаћеш једини,
јер још у ноћи поласка –
постао си човек уверен
да сви ризици копне у луци која ти је дом.

Али лукаво,
у ветровитом јутру након безбедног невремена,
галебови су се спустили ниже.
Ти, склупчан у шатору који подрхтава,
нисси могао да помакнеш мисао
од белих линија на путу у ноћи,
изненађен што у њима тражиш одговор.
Изненађен што се питање усудило да дође,
као пресретач на одморишту на ком губиш део
убеђења о себи.
Изненађен што су постале важне успутне шуме,
и куда је млади јелен онако страшно журио?

Висине знају шта то у човеку и мору
пробуди олуја
и зашто сви, касније или пре,
пожеле да се врате...
Песак се уплиће у косу

и браду коју више не кратиш,
хоризонт се нагледао таквих попут тебе
а гордо ћути,
одједном дрзак и далек.

Пакујеш мокре пешкире
разапет између слане немани
и кофера који су већ превише видели,
и можда мештани разумеју
због чега и даље не спушташ шатор
и ко се након недоумице и оклевања јави,
само ти још увек мислиш о линијама на путу
и проклињеш сидро и ноћ.

Откуд у сећењима слика водопада на планини
када си брзо прошао,
ко плете бол која се као зараза шири
када си јасно рекао да не бежиш,
слободан,
одан једино авантури и неистраженим увалама?
И како да викнеш када неко увек посматра
у туђим скровиштима...

Победнички, ноћ повратка стиже и стеже,
окупана лажи да имаш слободу
да у даљини останеш.
Спорији, више гледаш са стране
тражиш јелена,
тражиш себе,
проклињући сидро и пут.

Драган Лазаревић | КАЛЕИДОСКОП

Некада давно сам купио ружу,
август, летње вече,
у дванаест су јој латице отпале,
од тада више не купујем сечено цвеће.
Када ме питају зашто,
кажем,
као у калеидоскопу,
мали ситни комади стакла
праве разнобојне мозаике,
који се мењају сваки пут
када га помериш,
слику која се мења,
како објаснити.

Сви воле извесност,
а одговор не знам
то прилично нервира околину,
а чоколадице,
убијају игру,
досадно је ако знаш шта ће бити,
као што сам већ рекао –
боље их је поклонити.

Мада –
аждаја на зиду

под прекривен исеченим пољима ружа
гомила полупаних оклопа у подруму
мирис спаљене земље,
гомила робова који испуњавају жеље
и шампањац у светом гралу,
али мислим на проблемчић,
шта после,
када поклоним цео свет?
Цео живот, а један поклон,
нисам баш сигуран да ће бити довољно...

Момир Миодраг | ЈУТАРЊИ КРИК

Буди ме јутро буди ме рано
буди ме снеог буди зора,
песма ме буди пролеће стиже
певају птице са мог прозора.

Шта ме то вуче шта ми не да
да очи склопим, уснулог мира,
у зимске ноћи дуге и хладне
душа ми трепти попут лептира.

Тишина гробна теменом јечи
у луци љуља везане лађе,
таласи бурни пљускају хриди
а мене далека пучина снађе.

Ветар и киша и плаво море
љуљају, гурају далеко даље,
острво пусто назирем негде
за једра цепам сопствене хаље.

Да ли сам човек, да ли сам птица
крилима машем, или се плови,
високе стене, да ли сам жртва
напетост трена, ко плен ме лови.

Смири се море смири се душа
дотичем прстима хладно стење,
само што галеб закликта снажно
и мој се јаук ка сунцу пење.

Миле Лисица | ТАКО МИ НЕДОСТАЈЕШ

Понекад прогутам космос

Овај пут
Ћутим ти тишину

Удишем те
Онако пролећно
Дечије
Лековито

То парче откинутих снова
Волим ћутањем
Да разгаламим
Да распаметим

И да натерам
Сваку твоју жељу

Да поскакује
Да полуди
Када ти недостајем испод коже
Испод неба
Испод лишћа

Понекад само прогутам космос

И помислим
Тако ми недостајеш
Тако ми недостајеш

Санда Ристић Стојановић | РЕМБООВ ПОЗИВ НА ПОБУНУ ПЕСНИКА

I
Твоја скитања тлаче
Линије Сунца у мојој одбрани дана,
Једна песма баци обруч
На главу побуне,
Твој лик заврте тај обруч,
Чучећи у псовци сна која се

Протеже до краја моје песме.
Бацаш побуне песника и даље
У разјарене пећи трајања,
Које експлодираше као привилегије ветра у
Оку свих наших лутања и чежњи.
Затвор неба те утамничи уместо птице,
Сунце се удуби у одјеке побуне песника,
Повешане за илузије наших судбина.

Ана Митић Стошић | ПУПОЉАК СЛОБОДЕ

Оседлај коња и крени.
Галопирај до треће планете
Ту стани.

Ослушни Сунце
Омириши кишу звезда
Потражи пупољак слободе.

На раскршћу преноћи
Кад се пробудиш –
Добро се протегни, умиј се сузама.

Увело лишће покупи
И ћути.
Никада и никоме не признај истину.

Али је сам
Разуми.

Кристина Тина Јанковић | ЖЕЉЕ

Ја имам своје жеље
Не да бих у центар њих ставила тебе

Већ да би душа прешла део пута
Којим ће боље упознати себе

Ја имам своје жеље
Не да би их остваривала лако

Моје жеље су путоказ оног
Per aspera ad astra пута,
Који ипак није за сваког.

Ја имам своје жеље
Не да бих била у излогу нечија лутка

Моје жеље су морска струја
На чијим таласима душа
Океаном живота жели да плута.

Прва шанса | Никола Јанковић

БУКОВЕ ОЧИ

Гледам у букове очи шуме,
озбиљне, сиве, на шумском друму.
И знам да ме шума разуме.
И знам да и ја разумем шуму.

Гледа ме буковим очима шума
тисушту лета из неповрата.
Искри ми нема и непозната
суштинска сена њенога ума.

ДАР СРБИМА

Вама шуме, вама дајем шуме,
све шипражје, маховину, вреже.
Сваком другом шта може и уме –
вама шуме докле поглед сеже,

вита стабла изнад вашег раста
са гранама подигнутим небу,
да гледате у висини храста,
да мислите једино о Хлебу.

Вама шума, ливада и цвећа...
 Кад све цвета, шуми и олиста
 да спознате лепоту пролећа
 и у њему васкрслога Христа.

БИТКА ЗА ИМЕ

Скитски коњаник, у небо, лети.
 До светости га одводи спремност.
 Са сивца ће црна грива да слети
 тек кад угледа црвену светлост.

Ходи у вечност, ногу пред ногу.
 Срам је служити худом прастану.
 И Слову слава, и хвала Богу
 на далекоме Газиместану.

Ту није крај:
 чује се мир, чује се рај,
 чује се Срб – прошла је смрт.

✍

О ПЕСНИКУ

Никола Јанковић је рођен 1995. године у Ужицу. Завршио је гимназију у родном граду. Тренутно студира руски језик и књижевност у Београду. Увек радо чита Његоша. Надахнуће проналази у лепоти словенских језика. Углавном пише родољубиве и мисаоне песме.

До сада није објављивао.

Три песме | Јелена Љубеновић

ЛАВЕЖ И ПИСАЦ

Сви ти писци огледају се
у месечини и лавезу
у поноћном болу
у мртвилу када су тихи

Како је чудесно повезивати
небо и украсно платно
метле и цвеће
и сву децу са летом

Сви ти писци једном баце
своје хартије и идеје
и обесе се о небеске конопце
у мртвилу када су тихи

Како је чудесно умирати
И бити епохално крив
А бити снажан, олујан, жив
Слушати лавез и у њему исповедати бол

ОСЕЋАЈ СЕ ЗАГРЉЕНОМ

Остављам ти ветрењаче и успех
и писмо о љубави
и поруке мог тела о слободи
све што ти волиш и желиш.

Грлим космос и осећам те
твоје мисли, ум и душу
и водим те у бескрај
осећаш се чудно.

Говорим ти о слободи
говориш ми о анђелима
грлиш ме речима и ти си далеко.

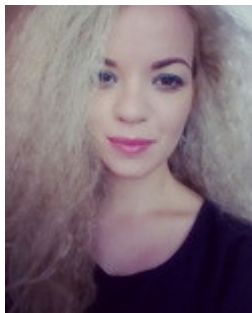
У одећу сањара спаваш,
тражиш ме,
очекујем те док говориш:
осећај се загрљеном!

ТВОРАЦ У ЧОВЕКУ

Никад те не позивам
јер ти живиш у свему
у писму које сам послала
у амајлији за моју Невену
у сузама моје златокосе другарице
у рукама мојих пријатеља

у дечаку који више није гладан.
 Никад те не позивам
 јер ти знаш да све што прође
 не остаје као сета, већ сјај
 и ти обећаваш мене
 и дајеш ме самој себи
 да откријем и упознам
 биће које понајвише знам
 никад те не позивам
 некад си патња, а некад бол.

О ПЕСНИКИЊИ

Јелена Љубеновић рођена је 8. децембра 1995. године у Алексинцу и успешан је студент завршне године на Православно богословском факултету у Београду. Уметношћу се бави од најранијег детињства и привлаче је сви видови уметности.

Недавно је објавила своју прву збирку песама *Ход*, која је преведена на енглески језик и садржи одабране песме које су преведене на персијски језик. Неке од њених песама преведене су на арапски и турски.

Писање сматра својим стилем живота и нераздвојним делом своје личности. Како сама каже: *Мој магични штапић је моја оловка, имам моћ да њоме променим све у пар замаха руком, зар то није чаролија?!*

Четири песме | Ненад Петровић

ТРЕПТАЈ

Трепнем кад буба уђе
У око
Трепнем кад гледам
У компјутер
Трепнем рефлексно
Често
И кад се загледам у сунце
Да овлажим око – трепнем
А кад она стане испред мене
Отворим уста
Опет трепнем
И гледам је
Нетремице
Док ми улази у око

О НЕЧЕМ ЛЕПОМ

Хода ова музика
Хода поскакује
Тон се везао за тон
Мелодија ланчић са бисерима
Не издиши сад
Квариш звук

Жица дрхти под гудалом
Јежимо се задовољни
О састанку музике и слуха
Пише се песма са срећним крајем

КОШУТЊАК

Стазе прашњаве утабане
Чекате ли кораке моје
Ситне птице певачице
Певате ли химну животу
Лишће зелено лишће
Шуми ли крошња на ветру
СТИЖЕМ У ШЕТЊУ БЕОГРАДСКА ШУМО
Хоћу да ти причам нешто
СТИЖЕМ У ШЕТЊУ ШУМО
Жељно хоћу да те слушам

ПРЕНАГЛАШЕНЕ ПОТРЕБЕ

Престани да дишеш тако гласно
Излуђујеш ме
Али не знам тихо да дишем
Онда престани да дишеш уопште
Умрећу ако не дишем.
Дисање је потреба.
Умри онда.

Али недостајаћу ти кад ме не буде.
Јао, диши онда гласно.
Ти и твоје потребе

О ПЕСНИКУ

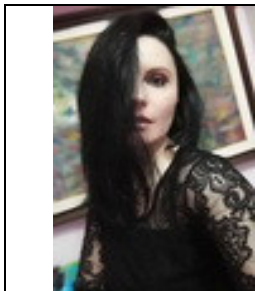
Ненад Петровић је рођен 17. децембра 1983. године.

Објавио је самосталну књигу песама под насловом *Пчеларење у тихом пределу*. Песме су му објављиване у неколико електронских часописа и штампаних зборника.

Кратке приче су му објављиване у групној збирци прича за младе *Културни Фронт 2012*, под називом *Простор за мокрог пса*, а такође у НИН-у и Политици.

Са четири континента

Упознајмо се с поезијом три песника и једне песникиње из четири различите државе, с четири континента. Заједнички им је само преводацац, **Данијела Трајковић** из Врања. Она је за овај број *Суштине поетике* приредила њихове биографије и изабрала песме које је превела с енглеског језика.

Амит Пармесур (Мауританија)

Амит Пармесур (1983) је песник и наставник из Мауританије. Објављује у часописима, а и сам је уредник једног онлајн часописа *The Pangolin Review*. Номинован за неколико награда, а 2003. победио је на једном од такмичења *Scoop The Loot*.

НАШ РАСКИД

Ти си била слатка бабица мојим сузама;
 А моја нова партнерка је наследница мога јада,
 мог остарелог лица. Свакодневна сурова грозота.
 Ти си била слатка бабица мојим сузама
 Чуваћу као благо своју љубав и твоје лекције.

Моја душа одбија с ужасом лажне наде које показују
твоји духови;
Ти си била слатка бабица мојим сузама,
А моја нова партнерка је наследница мога јада!

АРОМА ЊЕНОГ ВИНА

Трезвеност, ето шта је ова арома!

Увек размишљам о њеном вину; зашто се
не би покорили ароми свежег еликсира?
Могу тако патити по цео дан, удишући
забрањену поезију натраг у себи,
терајући моје наступе меланхолије.
Очи ми често миришу на њу
и осећам винске сузе
како ми понекад грло краду.

Баш као што мирис процвета из безмирисних
пупољака
постала је лепа од обичне,
арома која исправља косине
у цветној башти једне даме.
Утоли ми жеђ, ослобађа ме, то је оно што ради
ова арома; она се појављује и кличе и шапуће
о лудој будућности о којој сам одувек размишљао.
Мада, мрзим када исцури из црева за заливање.

Понекад кад пробам
 њену арому из неотворене флаше, пожелим
 да је могу пронаћи и направити више грешака.
 Њене пуне бачве изгледају вољне
 да надживе мој последњи гутљај, али ја сам спреман.
 Трезвеност, ето шта је ова арома!

Једног дана, када је најгласнија и најслађа,
 и прети да ме пошаље у њену чашу,
 помислићу да је сирћетна крв
 из моје прошлости побегла.

Ослобађа ме, то је оно што ради, њена арома!
 Ипак, мрзим кад истиче из њеног
 црева за заливање и жестока уста.

Октавио Квинтанила
 (САД)

Октавио Квинтанила (Octavio Quintanilla) (1973) је амерички песник, мексичког порекла. Квинтанила је аутор збирке поезије *Ако нестанем (If I Go Missing)*, Slough Press, 2014) и он је песник лауреат 2018-2020. у Сан Антонију, Тексас. Његова поезија, фикција, преводи и фотографије су објављени у многобројним часописима.

Докторирао је на Универзитету у Северном Тексасу и регионални је уредник *Тексас Букс ин Ривју (Texas Books in Review)*. Предаје књижевност и креативно писање на Универзитету Our Lady of the Lake у Сан Антонију, Тексас.

ЉУБАВНА ПЕСМА СА ДВЕ ВАТРЕ

Прво, сањам како ми зуби испадају и покушавам
Да их вратим на своје место.

Онда, сањам како вадим ствари из уста.
Памук, на пример, или бескрајну женску плетеницу.

Видим своју будућност како наставља без мене
и нико не долази да објасни шта ћу
престати да будем.

Моје најбоље ноћи су када сањам
да си ватра усред дивљине.

Ја сам твоје омиљено дрво које гори
у тој ватри.

БДЕЊЕ

Неко умире
далеко од твог сна,

грлећи јастук
искашљава делове

твог имена.

Има веру
да ћеш клекнути

поред њега,
донети Распеће,

низ сунчеве светлости
између прстију.

Неко умире
далеко од твог сна.

Загрли јастук,
стисни његово име

између зуба.

Мариела Кордеро
Венецуела

Мариела Кордеро (Mariela Cordero) (1985) је адвокат, песник, писац и визуелни уметник из Венецуеле. Освојила је трећу награду за поезију *Александра Пизарник* у Аргентини (2014). Прва награда на другом иберо-америчком такмичењу поезије *Еулер Гранда* у Еквадору (2015). Друга награда поезије, *Concorso Letterario Internazionale Bilingüe Tracceperlameta Edizioni* у Италији (2015), награда *Micropoemas* на шпанском такмичењу *TRANSPalabr @RTE* (2015) у Шпанији. Прво место на међународном такмичењу поезије шпанских песника у Шпанији (2016).

БЕЛО ПОДРХТАВАЊЕ

Данас можемо дрхтати
можемо шапутати
све боли чекања
и причати како смо попили океан

Да нас пронађе

Пре живота у овој белој соби
Да ли смо били само број на овој земљи месечарења?

Сада смо град који вибрира смехом
са срцем у рукама

и нашим заједничким дисањем.

Не можемо да верујемо
да данас можемо дрхтати
једно
у
друго.

НЕКО СЕ МОЛИ ЗА МОЈЕ ИМЕ

Он спава на усамљеном аеродрому,
Његова ноћ је као комад хаоса,
Пожурује сазвежђе док се не умори.

Свет стаје у експлозији његовог смеха
Да ли ваздух мог дисања путује тако брзо?

Његово прелепо лице је као бездан.
Да ли лепота зна како да се моли?

Он има ватру идентичну мојој ватри.
 У тренутку вечности
 његове зоре и моје ноћи
 Састајемо се.
 На страном језику
 Изговара моје име,
 Сам,
 Слатким акцентом.

Он се моли за моје име

Кевин Хигинс
Ирска

Кевин Хигинс (Kevin Higgins) је ирски песник, рођен 1967. године у Лондону. Објавио је пет збирки поезије, од којих је најновија *Песма над песмама 2.0: нове и изабране песме (Song of Songs 2.0: New & Selected Poems, 2017)*. Његове песме су преведене на неколико језика. Хигинс је ко-организатор књижевних догађаја *Over The Edge* у Голвеју, Ирска. Држи радионице поезије у Уметничком центру Голвеј, предаје креативно писање на Техничком институту у Голвеју и директор је креативног

писања Галерије летње школе НУИ. Он је критичар у новинама *The Galway Advertiser*.

УМЕТНОСТ ПОЛИТИЧКЕ РЕТОРИКЕ

Драго ми је да сте ме то питали
(а не нешто друго). Апсолутно.
Ни под којим околностима,
осим оних које ће се дефинитивно појавити.
Морамо да разговарамо
и понудимо јавности велика решења
за проблеме за које нису знали да их имају.
Морамо изградити економију
засновану на стварним људима
који се крећу уназад покретним степеницама
ка будућности у којој
могу подједнако
да не верују. Истраживање
ових ствари мора имати зубе,
или барем, протезе.
Ми ћемо ову земљу направити центром
за унутрашњу инвестицију
од Apples, Googles,
Redtubes. То је нула-сума
утакмица између Лимерика
и Дрогеде јунајтед на којој се
ниједан тим неће појавити,
ако знају шта је добро за њих.

Тешко да ће неко умрети
због онога што предлажемо. Обезбедићемо
болнице двадесет првог века
за које урличе и виче
стиснута гомила. Ми смо посвећени,
апсолутно, ексклузивности у уметности.
Балет за велике људе. Такве ствари.
Напунићемо земљу
гасовима стаклене баште,
да ће отићи на берзу, својевољно,
до неба.
Јуче сам био привилегован да присуствујем
најмање важном састанку
у историји света.
Ово није време за монтаже,
али осећам
и искрено се надам
да се рука постеритета
подиже до моје задњице
и мислим да би могла остати тамо.

EXIT

за Дарела Кавану у часу његове потребе

Неће бити више грмљавине
коју шаљу Французи преко канала,
нити киселих киша које долећу из Белгије.

Pizza Hut ће понудити избор
јоркширског пудинга или јоркширског пудинга.

Провешћеш наредних двадесет седам банкарских
празника¹
растављајући све што си икада купио у робној кући
ИКЕА.

Електрични туш, који је твој водоинсталатер
Павел поставио прошле недеље, биће избачен
и добићеш број човека
ко је чист Билеричанин². Они који су навикли на
кавијар

силом ће спустити пихтијасте јегуље
низ своја величанствена грла.

Свака продавница која продаје рибу и чипс
на Коста дел Солу³ ће временом
бити пресељена у Рамсгеит⁴ или Карлајл⁵.

Сви камени плочници, које су поставили Ирци,
биће расформирани да би имали посао
момци који су на боловању
од хиљаду деветсто седамдесет шесте

---

¹ Први службени банкарски празници била су четири дана назначена у Закону о празничним данима из 1871. године, али данас се тај термин колоквијално користи за Велики петак и Божић који су већ били државни празници према обичајном праву, па самим тим и нису службени банкарски празници у Енглеској, Велсу и Северој Ирској.

² Билерика (Billericay) је град у општини Басилдон, Енглеска.

³ Регија у јужној Шпанији.

⁴ Приморски град у источном Кенту, Енглеска.

⁵ Град у Енглеској

Они који су наводно били укључени у тајно
прављење шпагета болоњезе
биће ухапшени и задржани
у затвору у близини Довера. Јазавичаре
ће ставити у гумене чамце
и послати у општем правцу
Отаџбине. Фино резани
француски штапићи намазани паштетом
уступиће место прженом хлебу
пенушавом од мармајта⁶.

Неће бити више оних нових имена
које твоја баба не може да изговори
док пијете кафу. Цела краљевска породица
биће послата назад у Баварску, са изузетком
војводе од Единбурга који ће добити
карту за Атину у једном правцу. Кари
више неће бити обавезан
након сваке дванаесте пинте Стеле,
која ће само бити доступна
уз посебну дозволу Министарства иностраних послова.
Индији ћемо вратити чај, седећемо око све
ратоборније ватре у нашим рђавим челичним
шлемовима,
наше кригле су препуњене старонордијском
медовином.

---

⁶ Мармајт (Marmite) је паста, производ који је настао у Енглеској, а прави се од екстракта квасца и других састојака. Омиљен је за доручак и добар за варење.

Ликови жена у Андрићевим приповеткама

Од овог броја *Суштина поетике* ће се бавити женским ликовима у приповеткама Ива Андрића из личног и стручног угла Ане Митић Стошић, професорке српског језика и књижевности. У овом броју доносимо текст који може послужити као општи увод у Андрићев однос према женама.

Жена у приповеткама Ива Андрића је жена коју је он осетио, чуо, видео и доживео - његова мајка која га је родила и бринула се о њему и за њега, али и његова прва љубавница, која га је завела па оставила да се са њеном сенком бори ноћима, до краја живота. Жена, нарочито лепа жена, својим постојањем и судбином подсећа га на све среће и несреће, све лепоте и ругобе света у коме живи и каквим га доживљава у свом времену, али и изван свог времена.

У жени Андрић види највиши смисао и највећи бесмисао постојања, највећу лепоту и доброту, али и највеће зло које из те лепоте може проizaћи: непосредно – кроз директно деловање горде лепотице на околину која са њом долази у додир, и посредно – кроз доживљај околине која је посматра из различитих углова и са различите дистанце. А утицај или макар утисак је неминован. Немогуће је остати равнодушан пред лепотом, нарочито пред лепотом жене. Лепо биће се просто *увлачи* у поглед, заузима га и осваја. Тако и у Андрићевом видо-кругу увек и свуда постоји лепа жена – ликом и телом или срцем и душом. Он их живо представља кроз различите

околности, у разновременским срединама и околинама, у којима је и само њихово постојање нешто необично и другачије, чему се обичан човек диви и чуди, као неком новом открићу.

* * *

Ако издвојимо приповетке које у средишту имају женски лик, можемо закључити да је Андрићева јунакиња увек лепа и трагична, управо због своје лепоте: и Мара и Аника и Марта Л. и Јагода. Само Јелена, жена које нема, иако посматрана кроз филозофију апсурда, носи одређену дозу оптимизма, скривену у трагици њене лепоте и њеног вечног непостојања. Свако лепо биће неминовно носи у себи клицу нарцисоидности, делећи Нарцисову коб и судбину, чак и када нема никакву намеру нити свест о томе. То је готово урођени нагон за самоуништењем, који је увек у садејству са тежњом околине да уништи све што се издваја, истиче, нарочито својом лепотом и изузетношћу. И оно неминовно пропада, а пропадају и други због њих. Јер, као што је свака жена Ева, тако је и сваки мушкарац Адам.

Чак и када је види у свему и свуда, не као жену него као свеприсутну лепоту у свету, Андрић је опчињен њоме и иде за њом и са њом, увек у потрази за њом. Жели тиме да нам каже да треба да волимо и славимо лепоту, а не да је уништавамо, јер је она као драги камен који треба брусити, а не газити.

Његова дела нам показују да је Андрић јасно увиђао колико свет не разуме суштину лепоте, али и у којој мери

је лепо биће лишено саморазумевања: чини се да је Аника најбоље схватила контрадикцију постојања лепоте, па је злоупотребила максимално њену моћ. Она је свесно мучила и себе и друге људе као тиранин-самоубица. С друге стране стоји Јелена, као пишчева највећа објава лепоте, али која није оличена у једној жени, већ свеприсутна, свуда и у свему, за себе и за друге. А обе се састају у халуцинацијама о њима. И не зна се која је стварнија у свом постојању, а која је само замка и загонетка која се јавља свакоме у животу.

О АУТОРКИ

Ана Митић Стошић рођена је 19. априла 1986. године у Врању. Основну и средњу музичку школу завршила је у Врању. Дипломирала је на Филолошком факултету у Београду, на групи Српска књижевност и језик. Председник је Издавачког савета на Народном универзитету и учесник *Књижевне колоније 2017.* у Врању. Промовисала је уџбенике издавачке куће *Бигз*. Бави се лекторисањем и писањем рецензија.

Ради као професор српског језика и књижевности у ОШ *Бранко Радичевић* у Врању, где и живи.

Књижевна критика | Милица Миленковић

БЕТОВЕН И МУЗИКА СРЕМА

(Оливера Оља Јелкић – ЛУДВИГ)

У литерарном опусу књижевнице Оливере Јелкић посебно место заузимају романескна остварења *Роџа* (2002), *Брава* (2003) и *Гамбит* (2015), а као нов наслов читаоце је обрадовао роман *Лудвиг*, о љубави и путовању Лудвига ван Бетовена кроз Срем крајем 18. века.

Узимајући за главне ликове свог новог романа личности из историје, познатог композитора, његову прву љубав Жанет и њеног супруга капетана Карла фон Грета, ауторка се латила тешког задатка фиктивне реконструкције дела историје о могућем Бетовеновом путовању у Срем, где се налазила грофовија његове љубавнице. Познате историјске референце искоришћене су као оквир за причу о својеврсном духовном путовању славног композитора на којем он, након низа тешкоћа, открива своју суштину и место љубави према музици и Жанет у свом животу. Историјски субјекти романа тако бивају искоришћени како би се, на вишем идејном нивоу, проговорило о значају талента у човековом животу.

Оно што свакако интересује читаоца јесте на који начин и у којој мери су искоришћене историјске референце за писање овог романа. Опште је познато да је богата преписка из љубавног живота Лудвига ван

Бетовена постала доступна јавности изложбом у Бетовеновом музеју у Бечу, где се налазе и непотписана писма која је славни композитор примао из Голубинаца у Срему. С обзиром да је међу грађом и мапа детаљног пута из Беча до овог места, као и нацрт двора Шлос, сматра се да је Бетовен макар једанпут допутовао у Срем својој љубави Жанет. Ради се о младалачком заносу двоје познаника још из детињства, који је очигледно и остао у тој првој фази.

Лудвиг ван Бетовен рођен је у Бону 1770. као и Жанет, прве лекције за клавиром добио је од свога оца, музичара на двору и алкохоличара, који га је тукао захтевајући од дечака да достигне Моцартову славу. Мајка му је рано преминула, те он преузима бригу о браћи, а након пресељења из Бона у Беч постаје ученик славног Хајдна. Жанет је са својим супругом Карлом живела у Шлосу у Голубинцима и та раздвојеност тешко је пала њеној првој љубави. Откривена писма указују да су двоје младих наставили своју љубавну авантуру и на овако великој удаљености.

Сви наведени подаци улазе у роман *Лудвиг*, али се лако да уочити да је ауторка насловом књиге јасно померила концепт са презимена Бетовен на име Лудвиг, истичући у први план индивидуу, чинећи га тако блиским читаоцу и представљајући га као заљубљеног младића који доживљава низ авантура на путу ка својој љубави.

Роман је подељен на два дела: *Ода радости* и *Лудвиг у Панонији*. У првом делу сазнајемо о љубави између Лудвига и Жанет и Жанетином путу у сремачки Шлос, а у другом је описано путовање Лудвига кроз Срем. Овај

роман је осмишљен као пикарски, приповеда о путовању двоје људи ка месту које ће обележити њихов живот на различите начине. Јасно се истиче и контраст опажаја субјеката на путовањима, на основу којег је и постигнута одлична карактеризација два главна лика. За разлику од Жанет која из Беча путује "на крај света", како назива погранично подручје где се налази дворец Шлос у тадашњим Голубинцима (ради се о граници Аустро-Угарске и Османлијског царства с краја 18. века), Лудвиг путује из Беча ка својој љубави, која га чека да је одведе из Шлоса. Перипетијом на крају романа читалац се суочава са неочекиваним обртом и открићем праве и једине Лудвигове љубави.

Кроз тридесет и шест не тако опширних глава романа, мотивски концентрисаних и хронолошки поређаних, пратимо развој три лика - Лудвига, Жанет и Карла које, слободно можемо рећи, љубав мења и преображава. Ово је роман о духовном сазревању троје младих људи, роман о љубавном троуглу у којем се нашао Лудвиг ван Бетовен. С обзиром да се ради о пикарском роману, остали ликови који се појављују представљају епизодне ликове, али са улогом осликавања краја 18. века у Бону, Бечу и Срему. Отуда је писање оваквог штива захтевало реконструкцију живота људи из овог периода, како у сјајном Бечу, тако и у осиромашеним крајевима између овог града и Саве и Дунава.

У првом делу романа *Ода радости* пратимо развој догађаја у Бону, Бечу, кроз Срем и у Шлосу, а главни лик овог дела књиге је Жанет, Лудвигова љубав из детињства.

Тако ће читалац кроз фиктивну стварност романа видети први сусрет Лудвига и Жанет, њихово раздвајање, поновни сусрет у Бечу и поновни растанак. У другом делу књиге *Лудвиг у Панонији*, главни лик је Лудвиг, који креће на пут ка Шлосу. Роман се завршава кулминацијом и расплетом догађаја, тачније разрешењем љубавног троугла Лудвига, Жанет и Карла.

Најзначајнијим деловима романа сматрамо путовање Жанет и Лудвига кроз Панонију. Начин на који они перципирају своја путовања умногоме је различит, а овај контраст ауторка вешто користи како би до краја изнела карактеризацију својих ликова. Једна од додирних тачака, оно што уочавају оба путника, јесте сиромаштво предела кроз које пролазе и живот обичних људи потпуно различит од њихових живота у кућама и дворовима Бона и Беча. Овај сусрет са отрежњујућом свакодневицом царства у којем живе, граничних подручја на Сави и Дунаву у којима су учестали ратни немири, па самим тим и близина смрти, и Жанет и Лудвига суочавају са мизерношћу човекове славе и богатства. Ово је више пута интонирано лајтмотивском реченицом о Господу који се смеје када чује да човек има план. Тиме је истакнута духовна раван књиге и идеја да нека виша промисао управља човековим животом. То "рушење" човековог плана на крају је и приказано у књизи, јер Лудвиг мења свој план о одласку са Жанет из Шлоса, а Жанет прихвата свог супруга и налази место у породици у којој се осећала усамљеном. На путу ка Срему, Жанет и Карл пролазе кроз Пешту и Ујвидек, а дереглијом преко Дунава стижу у Шлос. Њихово путовање је мирније у

односу на Лудвигово. Лудвигов пут кроз Панонску равницу биће далеко дужи и тежи него Жанетин, што ауторка најављује првом реченицом другог дела књиге: "У писму које је примио од Жанет био је тачан опис пута, али у њему је недостајала једна врло важна информација, а то је да ће дужина путовања зависити од среће". Овим ће, на крају, бити и мотивисано његово духовно путовање и духовно спознање себе и сопства, што ће у неком хипотетичком будућем времену имати утицаја на Лудвигово даље бављење музиком.

Насупрот индивидуализованим ликовима Лудвига, Жанет и Карла, стоји лик колектива, који је контрастан у односу на ово троје људи, а поготову у односу на Лудвига, "свиленог младића". Контраст је постигнут не само описима одеће и простора, већ и описом интересовања људи. Док становништво Паноније живи зарад забаве и хране, дотле Лудвиг живи зарад љубави, откривајући важност музике у свом животу. Отуда ће мотиви разних инструмената и музике бити стожери у неким главама романа: вергл ("Пешта"), гитара ("Цигани"), виолина ("Јутро"), клавир ("Клавир"), певање на литургији ("Серафим"). Боравак у манастиру Хопово и разговор са духовним учитељем Серафимом представљају кулминацију у наративној равни романа, уједно и мотивацију за духовни развој Лудвига који је на путу од Беча, преко Пеште, Фрушке горе и Дунава до Шлоса, преживео блиски сусрет са смрћу и велике духовне ломове. Амајлија коју носи, медаљон са ликом Жанет, својеврсна је материјализација аниме која даје снагу Лудвигу да из блата Паноније

изађе као будући велики композитор, носећи у себи музику непрегледног Срема.

Описима простора с краја 18. века, коришћењем простора у служби метафоричке карактеризације ликова и пратећим филозофским сентенцама о животу од којих ауторкино верујем налазимо у првим реченицама романа ("Патња је наш највећи пријатељ, најбољи животни сапутник, ако верујеш у себе и ако ти је поглед упућен у висине, а твој јесте негде међу звездама. Само твој немир и патња те могу одвести тамо, где припадаш."), представљају изазов за савремене читаоце и љубитеље ове врсте романа у којој се најбоље до сада истакла Милица Јаковљевић. Стилom подражавајући општи утисак с краја 18. века, дочаравајући живот људи на просторима Паноније и стављајући у средиште књиге дворaц Шлос из Голубинаца, Оливера Јелкић подарила је српској књижевности лако и питко штиво којим најављује пренос теме у масмедије, серију и филм. Ишчекујући обраду ове теме у визуелним уметностима, читаоцима остаје да уз изабране композиције Лудвига ван Бетовена крену на пут кроз Панонију касног 18. века и покушају да бар међу нотама овог великог немачког композитора одгонетну тајну музике српског Срема и дворца Шлос из Голубинаца, који чувају сећање на велику и искрену љубав Лудвига и Жанет.

О АУТОРКИ ПРИКАЗА

Милица Миленковић

рођена је 1989. године у Нишу. По струци је мастер филолог српске и компаративне књижевности. Студије је завршила на Филозофском факултету у Нишу, одбраном теме мастер рада "Поезија Гордане Тодоровић", чиме је прва донела свеобухватно тумачење литерарног опуса ове српске песникиње и указала на значај њене поезије.

Приредила је *Сабрана дела* Гордане Тодоровић у три тома (2018), као реализацију пројекта који је подржало Министарство за културу и информисање Републике Србије у области издаваштва капиталних дела савремене српске књижевности.

Објавила књиге: роман *Notunculi* (2010), песме *Мање од длана* (2012), *Via Милитарис*, *Via Долороса* (2013), књижевну критику *Критичка тумачења* (2016).

Аутор пројекта и ментор школе "Активно читање и креативно писање" за децу и приређивач *Зборника* радова ученика ове школе (2017–2018).

Добитница првих награда на Фестивалу поезије младих у Врбасу (2011) и Фестивалу културе младих Србије у Књажевцу (2012) и *Тимочке лире* за најбољу песму коју додељује Радио Београд 2 у 2012. години – песма

Божићни колач; финалиста Ратковићевих вечери поезије (2015, 2016, 2017), добитница треће награде Ратковићевих вечери поезије у Црној Гори 2017; финалиста Смедеревске песничке јесени са најбољом песмом за Златну струну (2017) – песма *На пола копља*.

Оперативни уредник и лектор часописа за књижевност, уметност и културну баштину *Бдење*.

Члан жирија за доделу награде "Гордана Тодоровић" и "Меша Селимовић" у Србији.

Бави се приређивачким радом из заоставштине песникиње Гордане Р. Тодоровић и последњег савременог епског певача Милета Радосављевића из источне Србије, књижевном критиком, писањем поезије и прозе. Своје радове објављује у књижевним часописима, новинама и листовима у земљи и региону.

Учесница бројних међународних књижевних фестивала и сарадник културних установа у Србији и региону.

Члан је Удружења књижевника Србије.

Приказ | Ивана Танасијевић**ИДЕНТИТЕТ, ЛУБАВ И КАЗНИОНИЦА**

(концепт савременог света у роману *Пета жица*
Бранислава Јанковића)

Књижевност у својој бити, одражавајући друштвене, економске, културолошке и политичко-историјске прилике у којима настаје, представља свакако жижну тачку из које можемо сагледати контекст у коме живи човек као биће хуманих вредности. Ако се књижевност модернизма суочава са крхотинама свега онога што је до тада означавало хуманистички концепт света, а постмодернизам последњих деценија 20. века, отишавши корак даље, исповеда преиспитивање и довођење под знак питања сваке чврсте поставке хуманитета, историје, цивилизације, и на крају саме књижевности, литература у настајању нам свакако најбоље може дати одговор о томе које и какво је друштво и културолошке прилике актуелног тренутка.

Проблем идентитета, љубави и смрти, основних поставки човековог битисања, били су предмет интересовања књижевника, још од античких филозофа и трагичара, у свакој новој епохи и историјском тренутку најбоље подражавајући актуелни контекст. Српска књижевност модернизма у овом смислу изнедриће роман, који, обрађујући упоришне тачке хуманитета, исповеда

најдубљу могућу трауму човека 20. века. *Проклета авлија* Иве Андрића у српској књижевности представља стога централно дело које, на најексплицитнији начин, види смрт као ништавило, идентитет као немогућност, љубав као несрећу и коб, о чему смо већ говорили.⁷

Шест деценија након Андрићевог величанственог дела, светлост дана угледао је роман који, проговоривши такође о идентитету, љубави, смрти, смештајући, као и Андрић, своју радњу у оквире кривице/казнионице, даје нам могући одговор о томе какви су нови контексти настајања српске књижевности. Јанковићев роман стога, будући конципиран на свевременским темама о којима проговара и *Проклета авлија*, имајући мотив "казнионице" за оквир читаве фабуле, из нове перспективе отвара актуелну трауму друштва у коме живимо.

Роман *Пета жица* представља ангажовано дело српске књижевности у настајању. Хомодијагетичко приповедање аутора Бранислава Јанковића, из перспективе жене као злочинца, иако постмодернистички интониран поступак, не представља необичност само по себи, будући да је књижевност, као уосталом и свака уметничка творевина, одувек била универзални медијум, а сам аутор у овом случају изван фиктивног света самога дела. Оно што га, с друге стране, издваја, јесте широки спектар ентитета који главна јунакиња сажима у себи. Тако умет-

---

⁷ Ивана Танасијевић, „Проблем идентитета у *Проклеtoj авлији* Иве Андрића“, у: *Наслеђе*: часопис за књижевност, језик, уметност и културу / главни и одговорни уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, бр. 21, 2012.

ност, љубав, смрт, грех, хришћанство/атеизам, држава као (не)адекватни одговор на потребе савременог човека, персонификованих у лику Теодоре Калуђеровић, проговарају о актуелним поставкама нашег друштва, а самим тим дају нам и својеврстан одговор о (не)могућности превазилажња тако постављених оквира живота.

Покретачки моменат романескне структуре за подлогу има снажно актуелизовани проблем родно заснованог насиља. Наиме, окосницу романа, као повод за својеврсну исповест главне јунакиње, представља њен злочин, који је проблематизован као такав, будући да главна јунакиња свој акт чини над насилником, мужем своје сестре, у самом тренутку извршења насиља. Флуидност кривице/злочинца/жртве, отвара у роману све будуће елементе који роман преиспитује. Безличност у којима се јављају и убијени мушкарац, насилник и жртве родно заснованог насиља, које остају без стварне психолошке карактеризације, откривају нам универзални модус који је аутор желео да представи, дајући нам, у посебном облику, готово митску слику целата и жртве:

Он је за мене изгубио име оног тренутка када је ударио моју сестру. Твој син... у моме кајању... нема име.⁸

Ако је појединац тај који, узимајући правду над злочинцем у сопствене руке, стављајући се на тај начин у истоветни контекст кривца/насилника, дела по нужности својих поступака, даје ли нам онда Јанковићев роман кри-

⁸ Бранислав Јанковић, *Пета жица*, Лагуна, Београд, 2015, 216.

тичку визују система, недовољно ефикасног у оквирима оних потреба због којих су и настали као цивилизацијска и правна/правична творевина. Не постоји сегмент који нам открива деловање ниједне од конвенционално предвиђених инстанци савремене правне државе, већ само акт појединца, као чин заштите, правде и активног деловања:

Убила сам човека. Мислим... он је био скот, али се у матичној служби и пред Богом водио као човек. Убила сам га свесно и са намером. Ништа случајно, ништа у афекту. Никакво лудило, прекид свести, неуравнотеженост. Ништа намах - израз који сам први пут чула на свом суђењу. Нисам пошла да га убијем, али сам то урадила. И убила бих га још безброј пута.⁹

Идентитет главне јунакиње романа *Пета жица*, до тренутка убиства има снажно утемељење огледано у фигури уметнице, сестре, имена као појавног идентитета у свом најизраженијем могућем облику. Сам дискурс романа обилује Теодориним одређивањем сопства у једној од варијанти митског обрасца: Ја сам то!¹⁰

Овакво маркирање идентитета, фреквентно понављање обрасца, присутно дуж читаве сужејне линије романа *Пета жица*, јунакињино изговарање обрасца иден-

⁹ Бранислав Јанковић, Наведено, 16.

¹⁰ Види: Иво Тартаља, „Језгро приповедачеве естетике“ у: А. Исаковић (уредник) *Зборник радова о Иви Андрићу*, Београд: Српска академија наука и уметности, 1979.

титета, своју кључну улогу задобија у најдраматичнијим моменентима:

Ја сам Теодора Калуђеровић. Моја сестра се зове Софија... то је ова лепотица у белој венчаници. Ми немамо родитеље... само једна другу. Ако је неко пипне... убићу га.¹¹

Чврсто обликован идентитет протагонисткиње *Пете жице*, почеће да се урушава самим чином убиства. Сопство кроз грађанске оквире имена, положаја уметнице, родбинских веза, чином убиства који, будући реакција на друштвени контекст, доводи се у питање, тражећи нов модел и упориште.

"Идентитет, та суштинска окосница појма личности, оно што чини да неки човек буде другачији од осталих, да јесте онај који јесте, тај идентитет обезбеђује и даје држава или нека организована целина. Чак и онда када се ауторитет власти стави под знак питања и човек узбуњује против ње, па и онда када успе да избегне казну ради те "хуле", опет ће притећи некој законској и политичкој сили, некој идеји државе, да би му она дала нови идентитет, потврду њега самога."¹²

Вођени тумачењем модела идентитета западне културе у цитираном делу Јована Зизиуласа, значајно је нагласити да човек, постојећи у односу са другима и окружењем које га ставља у некакав контекст, а губећи та-

¹¹ Бранислав Јанковић, Наведено, 65.

¹² Ј. Зизиулас, *Од маске до личности*, превод са грчког Митрополит Црногорско-приморски Амфилохије (Радовић), НΣΥΧΙΑ, 18.

кву потврду, свој идентитет мора изградити у другачијим условима.

Јунакиња Јанковићевог романа, након извршеног злочина, који, као што смо нагласили, чини моменат проблематизације света у коме живи, па самим тим и сопства, уточиште налази у оквирима манастира. Бег у религијске оквире, у првој семантичкој линији, осим буквалног бега од органа власти, може представљати и прелазак од стриктног атеизма и иронијско-саркастичног односа према вери, ка дубоким религиозним преображајима. Тако Теодора, поставши лажна искушеница, променивши појавни идентитет и даље о Богу говори из перспективе пређашних уверења.

Више сам веровала онима који су се молили крвама, слоновима и рибама. Ми, хришћани, заповести смо примили од жбуна који гори и говори. Па, добро, рекох, свако бира начин на који ће полудети.¹³

Покора.

Мучење себе.

Никада ми није било јасно зашто Бог од нас не затражи да напишемо песму, роман, насликамо нешто, научимо два страна језика? Зашто само кроз зној и исцрпљеност може да нам опрости?

Бог није интелектуалац.

Међутим, идући корак даље, Теодорино/Катаринино

¹³ Бранислав Јанковић, Наведено, 98.

скривање у оквирима манастира можемо видети као повратак себи, као јединој истанци адекватној за искупљење греха/кривице/злочина. Тако је казнионица у оквирима романа представљена као лични оквир раста, развоја и воље.

Шта хоћу? Јесам ли сама то тражила? Јесам. Увек могу да се пријавим полицији. Ћелија ће можда бити лепша? Можда. Али биће ћелија. А ово? Па, јесте, и ово је нека врста затвора. Али затвора из кога увек могу да ишетам и вратим се кад ми је воља. Нисам имала неки велики избор. Ја сам била закључана у казамат сопственог срца.¹⁴

Дакле, недвосмислено нам сам дискурс романа показује да основна и једино могућа казнионица савременог устројства света јесте она у човеку самом. Тако Теодорин рад на обнављању порушене/напуштене цркве, постаје метафора тешког и мукотрпног искупљења, кроз повратак напуштеној себи, изградњу себе, наново, на правим темељима, измештеним из маски друштвених/породичних/грађанских улога, док с друге стране, систем и даље човеку не нуди ништа.

Ова места нису чистилишта, колико год држава и судство то желели: затвори су места где се злочинци кажњавају, не чисте. Једном упрљани, упрљају се опет. Боравак у затвору свима направи руну у грудима. Зависно од

¹⁴ Бранислав Јанковић, Наведено, 126.

*проведеног времена, она је већа или мања.*¹⁵

Стилски поступци аутора, који имају за циљ да нам предоче слику казнионице, дакле, искупљења и поновног духовног рађања, на исправној основи, свој најснажнији облик задобијају кроз афирмацију љубави као суштинског елемента идентитета. Ако смо Теодору пре убиства, њен идентитет видели у оквирима маске грађанских улога, а пут искупљења, након чина побуне у оквирима манастира, односно, себе, важно је позабавити се и значајем љубави и њене улоге у досезању сопства.

Наиме, главна јунакиња *Пете жице* Бранислава Јанковића јасно је у очима других ликова, дакле, окружења које је и конституисало њено сопство, виђена као личност лишена љубави. Али не мислимо овде превасходно на рани губитак родитеља и тако створену трауму, већ на немогућност пружања љубави другима.

*Увек је испод твога срца било неке хладноће, Теодора. Колико год твоји осмеси били топли, зима је провиривала и није дозвољавала да се људи око тебе огреју твојом љубављу. Ти никада никога ниси волела.*¹⁶

Али ако је љубав оружје, онда је мој Саша био тешко наоружан.

*Ако је љубав заиста то, ја сам била голорука.*¹⁷

¹⁵ Бранислав Јанковић, Наведено, 211.

¹⁶ Бранислав Јанковић, Наведено, 80.

¹⁷ Бранислав Јанковић, Наведено, 116.

Будући да пут налажења сопства након урушавања грађанских оквира наш писац води кроз метафору манастира и религије, православног хришћанства, Бога и цркве, чини се више него умесним позабавити се поимањем идентитета у делу *Од маске до личности* Јована Зизиуласа.

Тако Митрополит Јован сматра "да једина употреба слободе на онтолошки начин јесте љубав. Израз "Бог је љубав" значи да Бог постоји као Тројица, тј. као личност, а не као "суштина". (...) Тако љубав престаје да буде придодато својство, тј. нешто другостепено за биће и постаје онтолошка категорија по преимућству. (...) Тако благодарећи љубави онтологија Божја не подлеже нужности суштине, љубав се поистовећује са онтолошком слободом."¹⁸

Тако у теолошком поимању Бога као апсолутног идентитета, љубав јесте иманентно својство, што би значило да и сваки други идентитет у правом смислу те речи, дакле, не маска, већ сопство, своје утемељење не проналази без љубави, реализоване и потпуне.

Андрићев романески свет казнионице у *Проклетој авлији*, са маркантно несрећном љубављу, означеном кроз празнину и немогућност, оставља нас са сазнањем о немогућем идентитету.¹⁹ Да ли нам, с друге стране роман Бранислава Јанковића даје оптимистичнију визију људске

¹⁸ Јован Зизиулас, Наведено, 45.

¹⁹ Види: Ивана Танасијевић, „Проблем идентитета у *Проклетој авлији* Иве Андрића“, у: *Наслеђе*: часопис за књижевност, језик, уметност и културу / главни и одговорни уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2012.

судбине, будући да је казнионица померена/измештена, а пут остварености води ка Човеку, бићу, онтологији.

Пут градње, односно обнављања цркве/сопства тече постепено. Духовни раст, пробијање маски/љуштура и тражење оног суштинског, човечног, свој врхунац у роману не би досегао без реализације љубави. Тако главна Јанковићева јунакиња, најпре означена као личност (маска) лишена способности да воли, сада постиже истинску, дубоку љубав према другом бићу. Једино заокруженост сопства љубављу, и то, реализованом, узвраћеном, породичном, може створити услове за враћање у свет друштвених оквира.

Родићу. Волим Радована. Али не само због њега. Због нас. Бићемо ми једном породица. Једном. Када изађем из затвора.

Врухунац изградње себе кроз реализовану љубав у најширем смислу, представља стилски поступак у коме свеци на зидовима манастира имају лица стварних људи из Теодориног живота, а она сама израћа у лику Свете Петке. Реализацијом метафоре на овај начин дата је најбоља потврда о религији као симболичном путу враћања себи, свом апсолутном идентитету, као једином упоришту хуманитета у савременом друштву.

Не тражим награду, не тражим ништа. Фреска Свете Петке ме је посматрала, па као да сам себе гледала у огледалу. Сликара је стварно геније. Није то била сујета, већ

начин да оставим траг. Знак да сам постојала. Да и светице могу да имају лице злочинца, да и злочинац може да се покаје.

Роман *Пета жица* Бранислава Јанковића, дело је савремене српске књижевности, које, не дајући се лако сврстати у стилску формацију, правац или стриктни манир, проговара о теми значајној по целокупно друштво данашњице. Једноставност израза, лакоћа приповедања, чине га пријемчивим широкој читалачкој публици, док упркос томе, вишеслојна семантичка структура даје перспективу далеко ширу од основне теме. Имајући за почетну тачку, у данашњим медијима јако актуелизовану, причу о насиљу над женама, роман нам даје слику друштва, проговара о маскама друштвених улога, љубави и идентитету. Кроз визуру потлаченог, који живећи у сред друштва неосетљивог на родно засновано насиље, и имајући неефикасне институције, даје нам суморну перспективу друштва у коме живимо. С друге стране, супротно модернистичким крхотинама хуманитета, чини се да Јанковићев роман даје оптимистичну слику света у коме је идентитет могућ кроз љубав, искупљење достижно, а пут ка таквом спознању, што је можда и најснажнија порука овога дела, укорјењен у почетку и крају свега – Човеку самом.

О АУТОРКИ ПРИКАЗА

Ивана Танасијевић

Рођена је 1987. године у Крагујевцу. На Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу 2010. године завршила је основне студије на катедри за Српски језик и књижевност. На истом факултету у јулу 2011. године завршила је мастер студије, одбравивши завршни рад на тему *Проблем идентитета у*

Проклетој авлији Иве Андрића.

Поља интересовања: српска књижевност модернизма и постмодернизма, савремене књижевне теорије, књижевна критика.

Споменар српских песникиња

Припремила: Кристина Павловић Рајић

ДАРИНКА ЈЕВРИЋ

(1947-2007)

*леле ако залелечу дечанска звона
па ти се лик са фрескама помуту*

КЋИ ХВОСТАНСКА

Даринки Јеврић

На развалинама сама пред узмаком себара,
сред крвавих божура под крилом оловног анђела,
кћи хвостанска уз јадно уздање
пред мачем подземља из самог гротла,
крај скрнављених гробова
враном сјенком израђавана
на земљи српске лозе царске.

Српкињо лазаревског кова,
пјесникињо коријена књиге староставне,
Косовко у бијелом са пуним кондиром,

прогнанко у своме граду,
у ком се тешки боји вавјек бију,
граду пустоши и лешинара
над крстом српског знамења,
поезијом се завјетова
да монашки свом тлу остаћеш вјерна.

Љуто цвиле тићи орловићи.
Мукло туче звоно дечанско.
Силне војске црвене одежде
волшебнo са Косова нема.
У восак плачни крик спалила.
Стихом, дреновином сувом, искапала
у златном опљачканом гавран-граду.

Сестро себарска, да ти је моћи,
пером би својим коње дрјешила
да разјуре сватовање врана.
Из мртвог санка војне разбудила
Јаукнувши псалмом бездомника.

Кћери Јефимијина, муза те српска задојила.
Тириличним си везом
хрисовуљу пјесништва изнители, сјајна
сачувавши камен Метохије
и лелек кроз мук поља Косова.
Поносито трнов венац понела,
митски стамена кћери хвостанска.

Кристина Павловић Рајић

О ДАРИНКИ

Између *Антологије српских песникања од Јефимије до данас*, коју су приредили Стеван Радовановић и Слободан Радаковић 1972. године, у којој је своје место нашла студенткиња књижевности (а пре објављивања своје прве самосталне књиге, што је јединствен случај), до постхумно објављене њене последње збирке *Посланице с Проклетија*, у издању Српске књижевне задруге 2008. године, прошло је свега тридесетак година песничког стварања и објављивања. Даринка Јеврић је својим раним стихом, проистеклим лексиком и стилем из дворске ризнице српског средњовековља, стихом стишане љубави лирског ја између молитава и фресака, који ће потом прерасти у згрчене, тамне исписе душе читавог српског национа, кроз фрагментарност и документарност збиље, или у стихове горке ироније, као и својим до лудости и пркоса, натчовечно храбрим поступком останка у "гавранграду", постала саставни део српског културног идентитета.

Рођена је у Глођанима крај Пећи 1947. године. Читавог свог радног века је била новинар културне рубрике приштинског *Јединства*, уредник поезије у *Стремљењу*, члан уредништва новосадске *Сцене*. Песма *Дечанска звона или светковина срца* је за њена живота постала уметничка химна младих косовских интелектуалаца који су је напамет казивали. По доласку УМНИК-а и КФОР-а, јуна 1999. године, остала је да живи у Приштини упркос свим прогонствима и недаћама. "Заветовала сам се

сопственој поезији да ћу остати у Приштини. Није моја глава скупља од главе девичке калуђерице. Моји разлози су и песнички и људски... Остале смо (Митра Рељић, лингвиста) да делимично сачувамо Милутинов град за Србе, да сачувамо Цркву Светог Николе самотницу, знаним и незнаним упалимо свеће на приштинском православном гробљу, уместо њихових најрођенијих", изјавила је.

Њен љубавни живот није имао брачних и породичних претензија, тако да за собом није оставила потомство.

Збирке песама: *Додир лета* је објавила са Ратком Делетићем и Браниславом Тодићем 1970, а прву самосталну збирку *Преварени тишином* 1973. године. Следе *Нестварни записи* (1976), *Ижице* (1980), *Хвостанска земља* (1990), *Слово љубве* (1990), *Јудин пољубац* (1998); избор поезије Даринке Јеврић *Дечанска звона и друге песме*, који је уз поговор приредио Мирослав Егерић (2004) и *Псалам бездомника и друге песме*, у избору и с предговором Слободана Ракитића (2006). Њену рукописну заоставштину *Посланице с Проклетија* су приредиле Нада Павићевић и Митра Рељић, уз биографски поговор о њеним последњим мучним годинама у Приштини, под називом *Завештање*. Поезија јој је заступљена у многим домаћим и страним антологијама, преведена на руски, енглески, немачки, румунски, литвански, чешки, пољски, албански, шведски, бугарски, словачки, турски, македонски и јапански језик. Добитница је многих награда: *Смедеревска песничка јесен*, *Вукове награде*, *Младост*, *Ратковићевих вечери поезије*, *Грачаничке повеље*,

Милица Стојадиновић Српкиња, Лимских вечери поезије, Матићеве повеље, Гордана Тодоровић, Печат вароши сремско-карловачке. Децембарску награду Косова је вратила сазнавши да се додељује поводом Бујанске конференције. Постхумно су јој додељене награде Душан Костић и Повеља кнеза Лазара.

Непоколебљиво часна као патриота и одважна у свом достојанству, градила је поезију свечаним слободним стихом, раскошних слика и мелодике модерног доба. Њене потоње песме су црне попут оскрнављених манастира и *неодмор-гробова*, оштре попут ожиљака и несраслих рана. Њена свеукупна поезија снажна је и значајна.

ИЗБОР ПЕСАМА

ДЕЧАНСКА ЗВОНА ИЛИ СВЕТКОВИНА СРЦА

ћутим
вјековима ћутим твоје име
слутим како ми послје киша болујеш косу
и како од лелека звона занијемим и ослијепим потом
и ни молитве не разумијем
кад падам у бездан за твојим челом
због тебе кћери јерусалимске
све чедне а удове јесу
и утве златокриле рањавају паучину
снивају
како ти из образа кљују вино
и круне од руку дукате од чиста злата

невјестинске
чемерне кад у невакат дођу
руке ми под најдоњи камен дечански гњију
ти светац и помор библијски
ти седми светогорски монах
ти мојих девет Југовића и бол царице Милице
љепота
што је не видјеше очи ни цара ни ћесара
нит младе Гојковице
походе ли те кћери јерусалимске
љубави
руку само преко бока да ми пребациш
могла бих ја да цвјетам и бременим сваког прољећа
грло само да ми дахом опалиш
могла бих ја дојити и девет Обилића
(леле ако залелечу дечанска звона
па ти се лик са фрескама помути)
а понека птица заборави лет
остави гору и олтар сања
везиље му украду очи
на превару га преко ријеке преведу жедна
а крв би његова укротила све водопаде свијета
а клијале су под бедемима неке очи
и завидјела му Гојковица
за осјеку што дугујем крви
грешна се дому враћам
са клетвом дечанских звона у ушима
прашћај љубави

СЛАВЈАНСКА ГОСПА*Мајци Јулији*

сва од чекања од несанице
онма је каријатида на мртвој стражи
сјенка вјечна на прагу
дуња на ормару и првјенац за оца
прах његов пребијел и чврста мушка рука
она је црни барјак на бијелом двору
витка као Нева кршна ко Карпати

потка је и основа за најчистије снове
тамјан и младо вино у празнично вече
бедра јој пуна плода сан празан загрљај
она је погача славска и кључар наших туга
и грумен земље на одру кад мремо у туђини

она је љековита мљечи ватра запретана
босиљак и бошчалук
и суза прва за прве свате
благослов и здравица
јабука сва од злата
она је Гојковица

она је пот и жеђ уморнога ратника
златно руно
дарови недаровани
она је први пуцањ и први лек
облак над Сињајевином Пророк у Морачи
она је добра вила и мелем на рани

она је тиха туга послије непогоде
дванаест црних марама и каменова жучних
за дванаест брата
Пива је које нема Дукља похарана
она је кула Јевремова којој не дам пасти

сва је тренутак и вјечност
нестварна од љепоте
оружје сјајно ког нико не дјене о пасу
прастари накит у шкрињи за укоп спреман
она је кућни олтар и моћно светилиште
ми Усуд њен грешни

ЧУДНО ПИСМО

Прелиставам године
лист по лист јесени
ни корак даље од памћења од твоје сјени

пишем нестварно писмо
без иједног слова
само тишина
и бијела кост свитања преписана са лица
на плаву свилу несаница

све вино што је текло
све благо што се стекло
све мијене и мријене ока и крвотока
дајем за час
што би могао да нас рани истим криком

Пет песама | Љиљана Ђурђевић Стојковић

БЕЗГЛАСЈЕ

Сахранили смо речи,
без обележја,
без подушја,
без суза и црнине.
Зашили смо усне
концима дугиних боја.
Испијали смо кафе очима,
љубили се чворовима,
слушали смо птице
како развлаче лешине
покопаних реченица.
Ионако нису училе
језике људи...

ЛИРСКИ ИЗВЕШТАЈ

Обуздане чињенице из твојих прича
намерно не памтим,
не разумем се у стране света.
Омонија је моја откинута огрлица,
Синтагма је папагај будућег љубавника,
баш ме брига за Бајрона,
Месолонги, маларију,

волим биографије копија,
запостављене тишине надамак позоришта,
коњанике без ногу и руку,
са забрањеним приступом стадиону,
волим трке спорости свакодневних птица.
Универзитет је у осушеној смокви,
Библиотека у губицама атинских трафика,
Академија у чарапи Евзона,
маслине су баш,
маслине су баш у оку хаскија.
Презирем крајолике
којима си обмануо сапутнике,
привржена сам митовима огребаних плаката:
Рундек у туђим рукама.
Ретроспекцијом својих уједињених чежњи
ја само мерим – дрхтиш ли више
за каменим мушким телима,
или за једноставним љубавима
кроз мотиве дирљиве грчке песме;
или скрушено тражиш цунами
у прибраној жени
која, овога пута, уображава кротке мисли.
Можеш ли да ме проведеш
кроз недоумице мојих девет лактова,
гробнице осушених воћњака,
кроз нежности Стаљина,
кроз постојаности пребојених акварела,
језе несталих шара,
кроз моје порекло у зубу аждаје,
Инзагијеве снове у укоченим лоптама?

***

У кадру је само
 град без мојих осећања,
 град без водича,
 са долазећим, превејаним снеговима.
 Долијаћу ти у грешкама изгубљених података,
 у лажираним сликама старих пасоша,
 у повијеним обрвама сувишних делегација,
 проспектима спаљених пахуља,
 у наставцима филма Игра плакања.

МОЈ ГОСПОДИНЕ ЊЕТ

Угодно је склопити главу међу своје руке,
 нека ближњи месечаре између редова
 будућих тестамената;
 Лија боји стварно море,
 имитира сени манастиру птица;
 у слепоочнице непрестано, можда нехотице,
 тумара ми "Georgia on my mind"
   "Georgia on my mind";
 па онда – Utah Jazz поклања сезону
   музеју воштаних фигура.
 Дошло време да се југ сели у ласте;
 путоказе правимо од прстију мртвих војника,
 главе звоне буђење часовницима,
 штрајкују пејзажи на најскупљим сликама,

у запамћеним књигама,
препродајемо снегове са бивших нових година;
у овом граду нема представа за мене:
једносмерној улици поклоњено је име
"Жак или покорност",
у вестима кажу да "Идиотска лекција"
неумитно стари у грудима савесног архивара,
"Крај партије" се мимоишао са истрагом
у сећањима
и узалуд је последњи пут када "Краљ умире".
Мој господине Њет,
преостало ти је једино да поричеш
да сам то била ја и да ме има.
Помири се да све остало
заиста постоји.

НАИВНОМ СЛИКАРУ

Када снегови онеме
познате крајолике баш никоме,
сликаш најскупљу обичну слику:
како пахуље падају
из твојих костију,
костију невернога псета,
према равнодушним облацима,
равнодушним облацима;
како од свога тела
вајаш жену

и говориш јој
да су ти плућа била
десет хиљада и први отисак
истих догађаја на похабаној
географској ширини.

О ПЕСНИКИЊИ

Љиљана Ђурђевић Стојковић рођена је 1964. године у Београду. Основне и магистарске студије завршила је на Филолошком факултету у Београду.

Објављивала је есеје, приказе, поезију и кратке приче у различитим часописима и листовима. Објавила је збирку песама *Доживљаји у крвотоку*.

Предаје српски језик и књижевност у Десетој гимназији у Београду.

Прича из заумља | Тања Малетић

ВИДЕХ СОПСТВЕНИМ ОЧИМА

Нико нас не види, статуа ме љуби...

Жак Превер, НЕДЕЉА

Знам да је тешко поверовати у ово што ћу сада да вам испричам али, уверавам вас, видео сам то сопственим очима!

Наше куће стајале су једна преко пута друге, раздвојене само уским путем на којем су се врло ретко могли чути људски кораци. Гледали смо један другом у прозор.

Из те куће се често чуло ударање његових алатки. Живео је потпуно сам. Био је вајар. Последња скулптура коју је извајао представља врхунац његовог стваралаштва, али је до дана данашњег нису пронашли. Било је дивно, али и тужно посматрати га како је обликује. Све време је разговарао са њом док ју је правио. Јасно сам могао да чујем сваку његову реч. Говорио јој је: "Направићу од тебе најлепшу, највеличанственију..." После неколико дана су се у камену могли разазнати лице и груди прелепе жене. Уверавам вас, такву лепоту никад нисте видели на људском лицу, а сигурно никад и нећете. Једнога дана, када је и њен торзо попримио свој коначни облик, почео је да јој говори: "Волим те", а потом да узвикује: "Пробуди се! Устани!" Љубио ју је у усне сваки пут пре него што почне и

након што заврши са радом. У месту су га већ прогласили за лудака, али није марио. Даноноћно је радио, док сам га ја са дивљењем посматрао. Све време је понављао: "Хајде, пробуди се! Устани! Загрли ме, хајде..." Сваког дана и сваке ноћи понављао је исте речи док је вајао скулптуру, све гласније. Викао јој је у лице: "Пробуди се! Устани! Загрли ме!"

Посматрао сам га и те ноћи када је завршио скулптуру. Сав бео од прашине, пао је на колена, раширио руке и викао кроз сузе: "Устани! Пробуди се! Ходај, побогу,

ходај! Загрли ме, забога! Загрли ме!" Већ се видно напрезао при дисању. Груди су му дрхтале и грчиле се. Широм је отворио уста и покушавао да се домогне ваздуха, правећи притом чудне звуке. Све време је тужно посматрао очи статуе, а онда, видевши да се не помера и да је очигледно сваки наредни захтев који јој упуту узалудан, скупио руке, погнуо се и полако спустио главу у испружену јој руку. Задрхтао

сам у том тренутку. Више се уопште није померао. Још увек сам га посматрао, клонуо и растужен.

Одједном угледах бледу женску руку како га милује по глави, остављајући му белу прашину у коси. Нежно је спустила вајареву главу на земљу и полако изашла кроз прозор, а њено хладно тело обасјала је месечина. Пришла је мом прозору и окренула ка мени своје лепо бледо лице. Гледала ме у очи и пружила ми руку. Пољубио сам је у надланицу од камена, а она се само осмехнула и отишла.

Знам да не верујете у ово што сам вам испричао али, понављам, све сам то видео сопственим очима!

(Слика – Предраг Брацинац – *Акт жене*)

О СПИСАТЕЉИЦИ

Тања Малетић

Рођена је 2. јула 1999. године у Београду. Завршила је Основну школу *Надежда Петровић* на Новом Београду и Гимназију *Михаило Петровић Алас*. Студент је *Филолошког факултета*.

Тања се бави писањем поезије од малих ногу.

Живи у Београду.

Прича снохватица | Кристина Јанковић

КАО КРОЗ САН

Смештена у хладњикаву воду огромне каде у бањском лечилишту, није могла ништа друго до да посматра своје руке, око којих су се образовали мехурићи. Покретала је прсте да би разбила њихову концепцију збијену у праве редове. Чим би зауставила покрете, они би се брзо распоредили око читавог њеног тела, уроњеног до врата у воду. Леђима окренута вратима, није видела ко улази, слушала је гласове, неке препознавала, неке не, трудила се да не размишља о њима. Није причала. Чекала је да прође тих двадесетак минута, да оде у своју собу и да спава. Проћи ће јој живот у спавању, али шта мари. Живот ионако пролази. Ко те пита да ли ти можеш или не можеш...

- Фолира се, брате, како се само фолира. Та болест не постоји!

Као да је вриснула ту реч, нагло отвори очи и усправи се у кади. Још пет минута. Више није било тако хладно. Погледа околу. Неколико баба се кикоће, причају гласно. Бабе су некада могле саме да уђу и изађу из каде, макар док су биле девојке, она ни тада није могла. Морала је да чека да јој помогну, да се не разбије о плочице.

Момак који јој је помага био је шаљивџија и увек љубазан. Она се смејала његовим досеткама као да никакве

бриге нема, као дете, тако су је доживљавали.

А онда га угледа, у колицима, поред њега базенџија и мајка, још увек млада и лепа, придржава му главу да не би ударала о ивицу колица, због јаког тремора. Сви погледи упрти у њега, болесни из седам када, масерка и она. Момак нема ни двадесетак година. Он... он има осмех на уснама.

– Не, ово нисам ја, моје тело није ја, ја сам независан од мог тела, моје мисли путују далеко, далеко, ја сам срећан – говориле су очи, пуне жеље за животом, пуне наде, тамне, продорне.

Не само глава, цело тело му се тресло, као риба на удици. Језик му је стално испадао у немоћном грчу. Базенџија га је обухватио испод пазуха, а мајка за ноге и тако су га заједно убацили у каду са мехурићима. Мајка се померила да би му придржавала главу, да не удара о ивицу каде. И кад се то завршило и отпочела његова мирна терапија у кади двадесетак минута, бабе су наставиле да брбљају у великој кади за четири особе, смејући се. Повремено би погледале у његовом правцу. И све је изгледало као да тако мора да буде, да сва та патња једног бића не дотиче много оне друге, сретније.

Срећа је питање ума, углавном несвесно прихватамо своју срећу, не мислећи да је неко други можда несрећнији од нас. Као Павле, момак анђеоског имена и очију у којима се огледао цео свет.

Павле је студирао пољопривредни факултет. Можда на сопствену жељу, али пре ће бити да је по жељи родитеља, у настојању да га обезбеде за случај да лекари је-

дног дана пронађу лек или ако они сами дођу до новца и спасу сина. Када напoкoн оздрави, да има од чега да живи.

Како је оупште могуће студирати у том стању? Како је могуће живети? А он је живео и надао се. Нада се јасно оцртавала у његовим очима, доброта и вера у живот, у Бога, у људе.

Кренула је лагано ка излазу, одмеравајући своје кораке и пажљиво газећи по клизавом и влажном поду. Није смела ни да га још једном погледа. Неко јој пружа руку да прође тих метар и по, јер нема ослонца за који би се ухватила. Звекнуће о под. Док чека лифт у ходнику сутерена, мисли поново враћа на дечака. Каква је то болест која паралише тело и непрекидно га потреса. Њена равнотежа је била очајна, придржавала се за људе, каду, врата, зидове, гелендере, столице, столове, штаке, ипак, ходала је. Али толику наду и поверење у живот није имала.

Овога пута као да је носила и товар цигли на леђима. Догегала се до собе. Села на кревет тако мокра, у баде-мантилу. Осетила је тромост, жељу да спава наредна три дана, да нестане у кади са мехурићима. И да изрони здрава. Стално јој се враћала слика младића у кади, чије се тело тресло, а очи гореле пламом за животом. Она ништа не може да учини како би му помогла или олакшала невоље. И сама њена болест јој се учини далеко тежа него што јесте. Пресвукла се и узела штаке у руке.

Није заспала као обично. Прошетала је до парка, вукући своју ногу. Нашла је једну скровиту клупу, заклоњену са два висока бора, чије су игличасте гране додиривале наслон клупе. Чула је како је дозивају, али ни-

је обраћала пажњу. Кнедла у грлу није јој дозвољавала да говори чак ни шапатом. Само је посматрала дрвеће, слушала птице које су говориле кроз цвркулт, гледала небо које је постајало све тамније. Гледала је поново своје руке... кад ће моћи да хода без штака, да ли ће то бити могуће...

Чула је жуборење реке, кркетање жаба, али гласове људи није. Тако јој се спавало. Имала је дебелу јакну и није осећала хладноћу. Вода је све гласније жуборила, сад је већ хучала, као да је у близини нека хидроелектрана или водопад, а не обична речица. Учини јој се лако ходати низ низбрдицу, по шумарку изнад и до бунгалова. Раније их никада није обишла због огромне стрмине. Штаке је заборавила, а осетила је да јој се говор вратио, мада није ни реч рекла. Осетила је ветар у коси, ваздух који јој је шибао образе... осетила се живом, баш живом.

Главна улица и парк око стационара били су потпуно празни. Спустила се још ниже, до камених кућа. На зидићу крај реке седео је неки човек. Подсетио ју је на некога. Шта ли ради? Као да је чуо, у тај мах се окренуо и она препозна дечака из каде. Седео је као сви здрави људи, без дрхтавице. Махну јој. Она приђе, не верујући својим очима, а онда седе поред њега.

– Здраво – рече му. – Шта радиш?

Он се осмехну.

– Ево уживам – рече спокојно, подигавши руку и описујући круг да обухвати сву лепоту природе у том једном замаху.

– Али како је то могуће?

– Чуди те што седим овако? Што се не тресем, је л'

то? И како сам дошао овде сам? – осмехивао се, исто као у кади. – Ово је сан, мој или твој, сан свакако, а у сну све је могуће. Баш све!

– Да! – рече она брзо, као да се извињава, и застаде. Њој није изгледало као да је сан. Звуци, мириси, речи, поглед, све је изгледало тако стварно и опипљиво.

– А шта ми знамо о сновима? Ти не можеш знати о чему се ради, могу повремено ући у туђи сан и бити оно што желим.

То јој је из неког разлога звучало логично, па га није прекидала. Наставио је да прича.

– Живим тако већ доста дуго, од рођења, фактички.

Блистав осмех му поново пређе лицем, иако је тренутак пре тога утонуо у неку озбиљност.

– Сваки покрет ми је напор, тај тремор је ужасан, трудим се много да изгледам како треба и да размишљам позитивно, али то није до мене, барем не већина ствари. Сви говоре да је важно како размшљаш и ја сам јако позитиван. Трудим се да живим живот, да будем као сви. Већина ствари је у рукама Господа, па се треба прилагодити ономе што ти је дато и живети свој живот са захвалношћу. Хвала Богу да имам такве родитеље, који су јако пожртвовани, али шта ће бити кад они остаре или кад не буду могли више да пазе на мене, шта ће бити са мном. Даће ме у неку установу, где ћу чекати да умрем... Ипак, ја волим живот, надам се да ће наћи лек за моју болест. Надам се... Ето, хтео сам да ти кажем да ти не треба да будеш тужна због своје болести, буди срећна, разумеш, можеш нешто и сама.... можеш све. Сигурно ће бити боље, и

теби и мени, само што ја морам да чекам до тада, много ће проћи времена. Али ја не губим наду, немој ни ти!

У њему није било ни љутње ни горчине. Гледао ју је бистрим погледом детета: – Гледај све кроз призму својих могућности и живот ће ти бити леп – рекао јој је и благо је гурнуо.

Пробудила се у соби у баде-мантилу. Сан је био толико реалан да је осетила ветар на голим рукама. Цимерке су дошле у собу и почеле своје чаврљање. Колико ли је сати? Напољу су се скупљали облаци. Запевала је песму у себи: *Да ли си чула песму уморних славуја, у мајска јутра рана гласнике олуја, од "Алисе", песму која јој се често у мисли враћала. Она је била тај уморни славуј, преуморни. Горко се насмешила осетивши укус Амарето ликера који је стајао на ноћном ормарићу, више као украс него што га је заиста пила. Помало укочено је устала. „Шта те снађе, мораш да трпиш. Друге нема”, помисли. Сан је постајао све блеђи што је дан више одмицао. Било је време за вечеру. Спремала се полако. Помирена са собом коначно, док је срце говорило: "Тако је морало бити!"*

Сутрадан су опет довели дечака у купатило.

– Здраво, како си? – пришла је и обратила му се без гласа, мислима. По његовом погледу знала је да је чује и препознаје. Осмехнула му се. Можда су се заиста срели у сновима. Која је граница између снова и стварности, ко то зна?

О СПИСАТЕЉИЦИ

Кристина Јанковић

Рођена је у Земуну 1974. године. Бави се писањем поезије од детињства, поједине радове је објављивала у тадашњим дечјим новинама, попут *Кекеца* и *Различка*. Иако се определила за студије економије, роман-тичар у души и даље је писала песме.

Променљиви ток животних околности донео је, нажалост, болест али и једну изузетну особу која је охрабрује да настави да пише. Почиње са објавом својих песама на страницама посвећеним поезији, у оквиру друштвене мреже *Фејсбук*. Њене песме су нашле место међу електронским и штампаним зборницима, као што су *Зборник Друштва живих песника*, *Зборник поезије Алексе Шантића*, *Зборник дечје поезије*, *Снови ињем посути*, зборник посвећен лику и делу Сергеја Јесењина, као и у многим другим.

Објавила и две збирке поезије *Заувек и сада* и *У окриљу ноћи*.

Живи у Новим Бановцима.

Писање удвоје

*Пишу: Милош Петронијевић
Касијана Милошевић*

ДЕЧАК И ДЕВОЈЧИЦА

Постојао је један дечак, некада давно, на ливадама изнад Књажевца, који је волео ветрове замршене у сновима, у крошњама багрмова на брежуљцима, иза којих је почињао свет великих, у пространствима што су га мамила обећањима среће.

Постојала је једна девојчица, некада давно, негде на пропланцима Хомоља, мусава од презрелих купина, погледа упртог у висине, јер се плашила ненаданих ветрова и летњих олуја и громава и муња, и шаренила света изван планине.

***

Некада давно један је дечак, у крошњи тек сазреле трешње, уверен био да се она румени само за њега, и да је све под бистрим небом створено да би он корачао низ ливаде, кроз орошене власти траве и хајдучице цвећа, у сусрет свету. И млатећи прутићем жбунове крај пута, загледан у магију себе, корачао је ка пропланцима и

даљинама, да би на њима био оно што јесте, што ће да буде, постане...

Некада давно једна је девојчица, с рукама у гнездима дроздова, гледала своја крила, којима ће надмудрити ћуди планине, непрозир света и страхове у сенкама наткриљеним над свиме у њој и око ње. Поветарци су јој шаптали о даљинама иза брегова, пролећа табанала стазе, а дроздови је звиждуком дозивали да крене за њима, да прелети завијутке детињих тескоба, да полети и вине се у недогледе, ка ономе јесте, што би да буде...

***

А онда су се једнога дана дечак и девојчица као старац и баба срели, да би писали песме, да би се волели.

Касијана

Остави ме кући кад с нама пођеш ка нама
и одмори ме да бих те одморила од себе.
Шаке су ти згрчене и бос си,
назуј две леве кондуре
дуни у прсте озебле и пођи –
треба ми игла из табана твојих,
где сам је затурила,
да концем распараног шала
закрпим хаљину
и покријем голотињу љубави своје.
Гатам у ово зрневље

пратим те и видим свуда
и знам ти све мисли:
залуду се око себе осврћеш –
не можеш ти без мене
и судбина је ово и твоја и моја.

Милош

Уплела си ми се у све мисли,
у дамаре крви,
расула по свим временима,
и ма куда пошао, кренуо,
на свим путевима си ти,
и са мном идем теби.
Пролазиш на љуљашкама стварности
кроз магновења дана
од тамо ка овамо,
час уз мене,
час напред, час иза,
и то што си волшебница неважно је:
твоја је магија и моја љубав
и шта бих ја без тебе.
Скупићу ова чукала
све што знам и умем
и преко свих несугласја
направити најлепше мостове
да као краљица дођеш и будеш
све што смо ти и ја.

Касијана

Живела сам живот,
није ме штедео,
грувала кроз њега
у такту нахођења
из дубина...
И сад чујем глас,
опор и дрзак:
"Живи, не жали,
у вртлогу неразумевања
нико не жали ни тебе."
Ударао ме живот,
и кукавички запретао трагове
онога што сам чинила,
несмотрено, по нахођењу
бесмисла у мени...
Тек овлаш, површински,
гледала сам сопствену судбину,
кроз ожилке,
без носталгије тихујући
у ономе што сам.

И не знам...
Да ли си, љубави моја,
плакао тражећи ме
док сам те звала
чекајући нас...

Милош

Осуге белим радама
блескају ливаде у недогледу,
као да су ту, а још нису.
Једна је жена на њима,
упитног погледа, осмехнутих руку:
моје су очи у њеним
а њене су срећа у мојим.
Јутра су пред нама и све што јесте,
пођимо, љубави моја, низ ливаде у нама,
које су увек ту,
с нама на њима...

Милош

Ти и ја знамо,
док прелазимо улицу, држећи се за руке,
овако нехајни, већ стари, са судбинама проживљеним,
другу немасмо,
ти и ја знамо
да ништа нисмо знали
кад изгубљени у ковитлацима стварности
јурисмо за звездама изван нас,
док се не нађосмо
у свитањима присутим нашим корацама,
на крајевима наших усана,
у погледу који себе налази
у другом.

Касијана

Ти код мене
као да сам Ја.
Ја код тебе
као да сам Ти.
Где смо ту Ми?
Код Тебе
или код Мене?

Касијана

Сета месечине у роси освита зоре,
блесак у оку кошуте
и пољубац сунца свету.
Хук вирова над гранама,
поветарац у сенкама сумрака
лелујаво замршеним међу бреговима.
Модрило погледа на пољима
која чекају мене, њега,
или ко зна ког...
Његове песме,
никад за једну жену,
увек за једину,
ону у њему самом,
измишљену,
непостојећу.

Она је увек присутна
у његовој сопственој илузији,
у љубави песника,
који воли читав свет,
највише себе у њему.

Милош

Попут шамана, који призива духове, да би био једно са
њима;
попут пустињакових молитви Богу, којем друга љубав
не треба;
попут лета птице у ноћи, која види све, верујући своме
Ја;
попут пијанца, који смејући се гледа у дан, не верујући
ничему;
попут песника, који сања сопствени сан, са собом у
њему;
попут љубавника, који се пење уз брегове, да би
досегнуо љубав –
ето,
тако сам гледао свет, корачајући с тобом руку под руку,
и сањајући себе у твојим кадифастим очима, које бејаху
свет.

О ПЕСНИЦИМА

Милош Петронијевић – песме и приче заступљене су му у електронским и штампаним зборницима, збиркама и часописима, као и на интернет порталима, добитник више књижевних награда, живи у Књажевцу. Рођен је 1958. године.

Касијана Милошевић, рођена 1965 године. у Церемошњи, живи у Пожаревцу, тренутно борави у Аустрији. Објавила је пет књига прозе и две збирке поезије, радови су јој штампани по књижевним часописима, добитница више књижевних награда, члан је УКС.

Руски класици

*Све песме с руског је превела
проф. Љубица Несторов*

Констатин Фофанов
(1862 – 1911)

ПРАЂЕНО УСКРШЊИМ МОЛИТВАМА

Прађено ускршњим молитвама
И звуцима звона, долеће
Из јужних крајева ка нама
Дуго чекано пролеће.

У руху зеленом тамне горе
Буђење своје тишином славе.
Небо се блиста као море,
Морска се пространства кô небо плаве.

Зелена крошња сваког бора
Сомотску је мекоћу пролећну стекла.
Низ стабла, чија је као крљушт храпава кора,
Смола је мирисна већ потекла.

А у башти сам данас видео
Како је на ђурђевак лептир стао,
Тако устрептао, леп и бео,
И пољупцима му Ускрс честитао.

Александар Пушкин
(1799-1837)

EXEGI MONUMENTUM²⁰

Песмама, а не рукама, себи сам споменик подигао.
Народна стаза до њега зараста неће у траву.
Од Александровог стуба²¹ он се слободно уздигао
За непокорну главу.

Ја нећу цео умрети. Нетрулежна ће ми душа у благом
сну и миру
Мој прах земнаљски година много наџивети.
И бићу славан ја све док последњи песник у огрмноме
свемиру
Буде могао да се песама мојих сети.

Глас ће се о мени пронети по целој Русији тада
И сви ће ме народи у њој назвати песником својим :
И горди унук Словена, и Финаца, и Тунгуз, још дивљи
за сада,
И Калмик, широких степа пријатељ и син.

И дуго ја ћу бити омиљен целом народу
Што сам пориве добре ја лиром изазивао,
Што сам у свом суровом веку прослављао слободу
И милост за пале призивао.

²⁰ Ја сам подигао споменик (лат.).

²¹ Александров стуб је гранитни споменик у Петербургу подигнут у част руског цара Александра

Заповестима Божјим, о Музо, буди послушна:
Увреде праштај. Славе нек ти не буде срце твоје жудно.
Пред похвалом и клеветом остани равнодушна
И речи глупака не оспоравај узалудно.

Фјодор Тјутчев
(1803 - 1873)

НАСЕЉА ОВА УБОГА

Насеља ова убога
и ова бедна природа
родни је крај трпљења дугога,
крај измученог руског народа.

Охоли поглед туђег племена
не види, не разуме, не открива
да голотиња руска смирена
сјај тајне на свет излива:

да те је, родни крају, целога
Небесни цар благословио
кад се под теретом крста тешкога
за спас свих људи повио.

Булат Окуцава
(1924 – 1997)

МОЛИТВА

Док се земља још врти и док је светлости јарки сјај,
Господе, свакоме ко нешто нема ти дарежљиво дај.
Мудроме хладну главу, коњима мирним обдари
уплашене,
срећнима новаца дај. И не заборави на мене.

Док се земља још врти, Господе, - твоја ја власт!
онима што теже власти дај владавине сласт,
дај штедроме одмора бар док се дан не јави,
Кајину дај покајања...И мене не заборави.

Ја знам да Ти све умеш, верујем у мудрост Твоју
ко што у рај верује војник убијен у боју,
као што свако уво верује тихим речима Твојим,
као што свако од нас верује делима својм.

Господе, мој Боже, зеленооки, живи,
док се земља још врти, чему се и сама диви,
док за њу постоје време, топлота, светлост и сене,
дај свакоме помало ...И не заборави на мене.

Иван Буњин
(1870 - 1953)

НОЋ

Ледена ноћ и маестрал.
(Још увек јак).
Видим кроз прозор: Блесак.
Даљина
Голих брегова и планина.
Златна и мирна светлост
Прострла се до кревета мог.
Никога овде нема,
Само ја и Бог.
Једино Он на свету зна
За моју мртву жал.
Ону коју од свих сакривам.
Хладноћа, бљесак, маестрал.

О ПРЕВОДИОЦУ

Љубица Несторов (рођ. Јовановић) родила се у Бежанији 8. фебруара 1930. године. Основну школу и гимназију завршила је у Земуну, а Филолошки факултет (групу за руски језик и књижевност) у Београду. На истом факултету је магистрирала и докторирала.

Предавала је руски језик у гимназији у Бачком Петровцу, у основној школи у Земуну и на Машинском факултету у Београду.

Живи у Београду.

Савремена украјинска поезија

АНАСТАСИЈА БОХУСЛАВСКА

Анастасија Бохуславска је рођена 1977. године. Украјинска песникиња и прозни писац. Дипломирала је на Кијево-Мохиљанској академији - *Историја и теорија књижевности, књижевна компаративистика.*

Бави се и новинарством.

Омиљени писци су јој Лорка, Гомбровича, Гинтер Грас, Раи Брадбури, Марио Варгас Љоса и други *психологисти.*

ДОМАЋИЦА

У слободно време жена мисли на мужа
или о сексу са њим.

Њене руке пеглају с лакоћом,
грациозно, гладећи и милујући наборе;
њен ход је брз и полетан, плешући,
док брише прашину са комодe,
износи папире, залива цвеће,
јер она

има цицану хаљину – лаку,
коју чак и ветар сања да подигне,
и меко прстићима да поглади бедра.
А златни ланчић се упетљава
за дугме и он прилази ја ћу помоћи
додирује ланчић на дугмету и случајно
пламен који пробија кроз танану хаљину
и импулс који прожима... Знате ли како вас лако,
као цвет са крхким латицама-оштрицама
тада узима
мушкарц?
О, она је дивна домаћица,
тако ће, углавном, сви рећи.

И ОПЕТ У ПЛИМИ САМОЋЕ

И опет у плими самоће
набићу чело у хладан прозор
и плакаће киша –
сребрне нити
спустиће од неба до земље.
У усамљеном улазу
у влажан плашт ћу се умотати,
у меку заблуду снова
а ти, ћутљив, стајаћеш позади,
ослушкујући виртуозни цез,
у игри капи између труба,

у грмљавини негде далеко, негде...
И тако самоуверено узећеш ме за руку
и једноставно ћутке
у кишу ћеш ме
увести...

ИЗА НОЋНИХ ПРОЗОРА

Иза ноћних прозора
нестаје густи
дан,
опоро је, па чак и тужно кад је
дан.
Ходаш тако, бесмислено,
улицама теби непознатог града,
гледаш пролазницима у очи –
видиш
дан.
Знаш сигурно –
нешто је пукло,
али то није болно
док је
дан.

* * *

Магија плеса полагане смрти
у твојем плачу, девојко у сивом.
Нежно миришу смеђе власи
опалим лишћем и паучином.
Као вихор слетимо –
нек падају јабукe
тешке и црвене
на земљу спутану.
То као да је твоја доживотна казна -
у смрти
стварати лепоту
препорода.

*Песме с украјинског превео и биографију
песникиње приредио Јарослав Комбиљ*

О ПРЕВОДИОЦУ

Јарослав Комбиљ је рођен 24. априла 1944. године у Старој Дубрави, БиХ, Република Српска. Одмах после рата са породицом прелази у Врбас, где и данас живи. Завршио Технолошки факултет у Новом Саду.

Са украјинског на српски је до сада превео 5 романа, већи број прича и новела, 21 есеј, један драмски текст, две монографије, једну збирку афоризама и око 500 песама шездесетак аутора.

Уредничково ћоше

Пише – Анђелко Заблаћански

ЗЕМЉА БЕЗ СНА

У мени предака дамари
у плотунима с Цера
давни новембар на Колубари
и ваведењска вера

Кроз маглу промичу јунаци
умрли у нашем бестиду
јер гуњ су и опанци
угасли у нашем виду

У сутон бануше сене
већ читав век младе
а уз њих тугом оплођене жене
у земљи без наде

1. децембра 2018.

КУЋА НАСРЕД ДРУМА

Наша је ово кућа, ал' нас у њој нема.

Слободан Ракитић

немилост на прагу
прастарог кућерка стоји
зелена чуваркућа на крову
одолева вековима
само нама свела

прозори затворени
а врата широм отворена
долазе гости увек незвани
праг одолева вековима
само нама труо

под сљеменом осињак
испод греде обешени страх
пред кућом заједно реже
пси луталице и овчари
авлија одолева вековима
само је ми узорали

26. септембар 2018.

ГОСПОЋИ Х.

*Не помаже ни муж, ни дете, ни гласовир.
За вас је у греху мир*

Милош Црњански

О њој ти певам, пријатељу
О њеном оку враголастом
Што ти буди ону луду жељу
Боком исто ко умилним гласом

О њој ти певам, ти незнани
Што на балу је вином појиш
Испод маске сви су њени дани
За њу само ко средство постојиш

О њој ти певам, занесени
Што усред лета танким ледом
Воде те душе привиди њени
И у њој пелин покапан медом

О њој ти певам, заборављени
О жени попут богомољке
Јер кроз циљ ће тек кораци њени
А теби њене сујете жаоке

24. август 2018.

✍

ПРОСУТО ВРЕМЕ

љубим те иза окуке сна
у шипражју живота дуго скриваног
само од нас двоје

љубим те уснама немим
пред твојим страстима
наслућиваним у тишини

љубим ти дугу у очима
кост у грлу
линије твоје женствености

љубим росу у мирису жене
откинутог с латица
у јесен уцвалих бордо ружа

4. септембар 2018.

ДОТАЋИ ХОЋУ

дотаћи не смем ватру
на врху брегова
модрих твојих уздаха
усном што клизи
неразумом

дотаћи не смем
сан свих снова
кад у твојем крилу сво се разлије
рађања сунца као
бурлице

дотаћи не смем
наше две линије живота
и у њима наћи капи
усковитлане реке твоје утробе
с мог дамара

додаћи не смем
суштину крви твоје, немире
душом руке невидљиве
моје
и твоје –
дотаћи хоћу

16. септембар 2018.

✍

ВЕЛИКИ СУСРЕТ

тај дан где је
у којој сфери живота и галаксије
кад ћу видети очи вране
и у њима жељу луду
– узми ме сасвим
узми целу и до краја –
тај дан где је – осим у мислима

тај дан где је
затурен у давнини и будућности
кад ћу осетити мирис
топле кише у летњој прабини
уцвалих нарциса у теби
и зимске руже дубоко у мени
тај дан где је – осим у пролазности

тај дан где је
дан великог сусрета дланова
у распричаној тишини
дотицања бола с болом у уздаху
напуклих усана
и капима росе на врху језика
тај дан где је – осим у корацима

16. јануар 2019.

САКРИВЕН У ТЕБИ

Украшћу септембарско сунце
обичном дану
и сакрити га на твоје усне
да ме огреју у позну јесен
украшћу месечину ведрим ноћима
и сакрити је у твоје очи
да ми пут обасјају
ка теби
у самотним часовима
мојим и твојим

украшћу своје срце
загубљено у недрима
с дубоким уздахом
раскриљено у теби
годинама

17. септембар 2018.

ВРИСАК

И врисак с куле не чу нико
до два срца истог крвотока
он је у њој као бик рико
у њему она водњикавог ока

Под њима су горели векови
крви исте што их сад раздваја
док у споју дрхте им удови
у капљи зноја тајна им одаја

Чедност буја док се не истопи
од надошле прећутане страсти
истог млека што сећање шкروпи
врисак с куле затурене части

27. август 2018.

САДРЖАЈ

Реч уредника.....	5
У ретровизору (<i>Бранка Тарбук</i>).....	6
ПОДРШКА, УЧЕЊЕ, ПОДСТРЕК – КОЈА ИМ ЈЕ МЕРА.....	6
Белоруска савремена књижевност	11
ИНТЕРВЈУ СА АЛЕКСЕЈЕМ ЧАРОТОМ	11
ИЗБОР ИЗ САВРЕМЕНЕ БЕЛОРУСКЕ ПОЕЗИЈЕ	20
Маргарита Латишкевич ***	20
Адам Шостак ***	22
Аљес Емељанов Шилович ЛЕКЦИЈА	23
Катарина Захаревич ШАЛ	24
Оксана Јуркович НАРОД КОЈИ ЈЕ ПОВЕРОВАО	25
Ч.иЖ. (Јевген Чарнишов) У ПОЕТСКО ВЕЧЕ	26
Тимур Бујко ***	28
Аљона Беланошка ***	29
Виктор Лупасин ***	30
Наста Гришчук ***	31
Трагом писаца (<i>Милена Ћировић</i>)	32
МИЛОРАД ПОПОВИЋ ШАПЧАНИН.....	32
Сентиментални романтичар	32
Поезија наших дана	44
Биљана Ристић ЧЕЖЊА.....	44
Сенка Војиновић МОЖДА.....	45
Иван Гаћина У ПЛАВОЈ ГРОБНИЦИ	46
Небојша Станојковић ТУГЕ.....	47
Андреја Ђ. Врањеш МРАМОР.....	48
Меланија Бојановић ОДА СТРАСТИ	48
Стеван Ступар ОБИЧАН РАЗГОВОР	49
Лена Стефановић СИДРО	49
Драган Лазаревић КАЛЕИДОСКОП.....	53
Момир Миодраг ЈУТАРЊИ КРИК	54
Миле Лисица ТАКО МИ НЕДОСТАЈЕШ	55
Санда Ристић Стојановић РЕМБООВ ПОЗИВ НА ПОБУНУ ПЕСНИКА ..	56
Ана Митић Стошић ПУПОЉАК СЛОБОДЕ	57

Кристина Тина Јанковић ЖЕЉЕ.....	58
Прва шанса Никола Јанковић	59
БУКОВЕ ОЧИ	59
ДАР СРБИМА	59
БИТКА ЗА ИМЕ.....	60
О ПЕСНИКУ.....	60
Три песме Јелена Љубеновић.....	61
ЛАВЕЖ И ПИСАЦ.....	61
ОСЕЋАЈ СЕ ЗАГРЉЕНОМ	62
ТВОРАЦ У ЧОВЕКУ	62
О ПЕСНИКИЊИ	63
Четири песме Ненад Петровић.....	64
ТРЕПТАЈ	64
О НЕЧЕМ ЛЕПОМ.....	64
КОШУТЊАК.....	65
ПРЕНАГЛАШЕНЕ ПОТРЕБЕ	65
О ПЕСНИКУ.....	66
Са четири континента	67
Амит Пармесур.....	67
НАШ РАСКИД	67
АРОМА ЊЕНОГ ВИНА.....	68
Октавио Квинтанила	69
ЉУБАВНА ПЕСМА СА ДВЕ ВАТРЕ.....	70
БДЕЊЕ.....	71
Мариела Кордеро.....	72
БЕЛО ПОДРХТАВАЊЕ	72
НЕКО СЕ МОЛИ ЗА МОЈЕ ИМЕ	73
Кевин Хигинс	74
УМЕТНОСТ ПОЛИТИЧКЕ РЕТОРИКЕ	75
EXIT	76
Ликови жена у Андрићевим приповеткама	79
О АУТОРКИ.....	81
Књижевна критика Милица Миленковић	82
БЕТОВЕН И МУЗИКА СРЕМА	82
(Оливера Оља Јелкић – ЛУДВИГ)	82

О АУТОРКИ ПРИКАЗА	88
Приказ Ивана Танасијевић.....	90
ИДЕНТИТЕТ, ЉУБАВ И КАЗНИОНИЦА	90
О АУТОРКИ ПРИКАЗА	101
Споменар српских песникиња (Кристина Павловић Рајућ)	102
ДАРИНКА ЈЕВРИЋ	102
КЋИ ХВОСТАНСКА	102
О ДАРИНКИ	104
ИЗБОР ПЕСАМА	106
ДЕЧАНСКА ЗВОНА ИЛИ СВЕТКОВИНА СРЦА	106
СЛАВЈАНСКА ГОСПА	108
ЧУДНО ПИСМО	109
Пет песама Љиљана Ђурђевић Стојковић.....	110
БЕЗГЛАСЈЕ	110
ЛИРСКИ ИЗВЕШТАЈ	110
***	112
МОЈ ГОСПОДИНЕ ЊЕТ.....	112
НАИВНОМ СЛИКАРУ.....	113
О ПЕСНИКИЊИ	114
Прича из заумља Тања Малетић	115
ВИДЕХ СОПСТВЕНИМ ОЧИМА	115
О СПИСАТЕЉИЦИ	117
Прича снохватица Кристина Јанковић.....	118
КАО КРОЗ САН.....	118
О СПИСАТЕЉИЦИ	124
Писање удвоје.....	125
ДЕЧАК И ДЕВОЈЧИЦА.....	125
О ПЕСНИЦИМА	132
Руски класици	133
Констатин Фофанов.....	133
ПРАЂЕНО УСКРШЊИМ МОЛИТВАМА.....	133
Александар Пушкин	134
ЕХЕГИ MONUMENTUM	134

Фјодор Тјутчев.....	135
НАСЕЉА ОВА УБОГА.....	135
Булат Окуџава	136
МОЛИТВА	136
Иван Буњин	137
НОЋ	137
О ПРЕВОДИОЦУ.....	137
Савремена украинска поезија.....	138
АНАСТАСИЈА БОХУСЛАВСКА.....	138
ДОМАЋИЦА	138
И ОПЕТ У ПЛИМИ САМОЋЕ	139
ИЗА НОЋНИХ ПРОЗОРА.....	140
* * *	141
О ПРЕВОДИОЦУ.....	141
Уредничково ћоше.....	142
ЗЕМЉА БЕЗ СНА	142
КУЋА НАСРЕД ДРУМА	143
ГОСПОЋИ Х.	144
ПРОСУТО ВРЕМЕ.....	145
ДОТАЋИ ХОЋУ	145
ВЕЛИКИ СУСРЕТ	146
САКРИВЕН У ТЕБИ.....	147
ВРИСАК	148

Пишите за *Суштину поетике*

1. Своје радове шаљите у једном ворд документу, писане ћирилицом или латиницом са словним знацима ђ, ж, ч, ћ, ш. У противном, радови неће бити узети у разматрање.

2. Имејл за ваше радове: sustinapoetike@hotmail.com

3. У тексту обавезно ставите своје име, годину рођења, своју имејл-адресу, краћу биографију писану у трећем лицу и фотографију.

4. Документ означите својим именом и формом текста који шаљете (песме, прича, афоризми, есеј, осврт, критика...)

5. Прозне радове слати у формату до 14.000 карактера, величина фонта 12 и проред 1.

6. Часопис излази двомесечно, сваког парног месеца у години.

7. Конкурс је отворен током целе године. Радови који стигну до средине непарног месеца у години, ући ће у избор за објављивање у првом следећем двоброју *Суштине поетике*. Радове не чувамо.

8. Плаћање ауторских хонорара ни ауторски примерак нису предвиђени правилником овог часописа.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

82

СУШТИНА поетике : часопис за књижевност / главни и одговорни уредник Анђелко Заблаћански
. – [Штампано изд.]. – Год. 6, бр. 60 (2019)–
. – Глушци : Удружење поетских стваралаца, 2019–
(Београд : Pharmalab). – 21 cm

Двомесечно. – Друго издање на другом медијуму: Суштина поетике (Online) = ISSN 2334–9417
ISSN 2620–0988 = Суштина поетике (Штампано изд.)
COBISS.SR–ID 267264012

ISSN 2620-0988

9 772620 098002 >